

LEADER HELYI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA DÉLI NAPFÉNY LEADER EGYESÜLET

2014-2022

Módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt végleges dokumentum

2024.

Tartalom

Vezetői összefoglaló.....	3
1. A Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárulása az EU2022 és a Vidékfejlesztési Program céljaihoz.....	4
2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata	5
3. A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása.....	5
4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése.....	10
4.1 Helyzetfeltárás.....	10
4.2 A 2007-2013-as HVS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések	21
4.3 A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások	26
4.4 SWOT.....	28
4.5 Fejlesztési szükségletek azonosítása	32
5. Horizontális célok.....	33
5.1 Esélyegyenlőség	33
5.2 Környezeti fenntarthatóság.....	34
6. A HFS integrált és innovatív elemeinek bemutatása.....	35
7. A stratégia beavatkozási logikája	36
7.1 A stratégia jövőképe.....	36
7.2 A stratégia célhierarchiája	37
8. Cselekvési terv	41
8.1 Az intézkedések leírása	41
8.2 Együttműködések	58
8.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei.....	59
8.4. Kommunikációs terv	64
8.5. Monitoring és értékelési terv	68
9. Indikatív pénzügyi terv.....	707
Kiegészítő információk	
Mellékletek.....	

Vezetői összefoglaló

A Helyi Fejlesztési Stratégia alkotás egy lehetőséget teremtett számunkra, hogy általa egy új módszerrel, valós alapokon valós problémákra keressünk választ avégett, hogy az akciócsoportunk megbízásából vidékünk fejlesztésének egyik motorjai maradhassunk.

Az újra átgondolt stratégiánk az eddig megszokottól formailag és tartamilag is jelentősen eltér; szerkesztésében a világos és áttekinthető elemekre bontásra törekedtünk. Munkánk cseppet sem volt könnyű, hiszen mind a 13 településünkről számos információt kaptunk, azokat elemeire bontva dolgoztuk fel. Nagy segítség volt erre a tervezői időszakra létrehozott akciócsoportok tervezési területét feldolgozó TEIR rendszer. A részletes elemzői munka megkövetelte a rendszerszemlélet folyamatos készenlétét minden munkatárstól, hiszen a célok/intézkedések/célterületek rendszere csak egy átgondolt és szerkezetileg alulról felépült eljárással volt követhető.

A HFS szerkesztése alapvetően a tervezői csoportunk szellemi alkotása, a stratégia megalkotásakor. azonban a szféránkénti képviselő mellett további helyi társadalmi és gazdasági szereplő tanácsát, véleményét is figyelembe vettük, biztosítva ezzel a széles körű tájékozódást és tájékoztatást. Az Irányító Hatóság és a Kifizető Ügynökség munkatársaitól több ízben érdemi válaszokat kaptunk a kérdéseinkre, amit köszönünk.

Feladatunknak tekintettük a helyi érintettek és szereplők széles körű bevonását a tervezésbe, a mind részletesebb szükséglet-meghatározást úgy, hogy valós helyzetfeltárára nyíljon lehetőségünk. Az előző HVS értékelését is elvégeztük. Analizáltuk a területünk erősségeit és gyengeségeit, valamint az ebből fajadó lehetőségei és veszélyeket. Így célokat tudtunk alkotni, hogy a stratégiánkat intézkedésenként bemutathassuk.

Az Akciócsoport stratégiája alapvetően a helyi jellegzetességek és erősségek kiaknázására épül. A térségünk civil szervezetei és önkormányzati szervei közreműködésével kiterjedt **helyi örökségvédelmi** intézkedéseket támogatunk. A 2022-re elért intézkedéseink alapján elmondhatjuk majd, hogy helyi erőforrásokkal megóvtuk és helyreállítottuk az elődeink örökségét.

Az országos átlagban arányos **helyi életminőségünk fejlesztéséhez** a programozási időszak végére kiterjedt közbiztonsági rendszer kiépítése valósul meg.

A hosszú távú eredmények 2022-re a közösségi szerepvállalásban tetten érhetőek lesznek.

A programozási ciklus végére jelentős **turisztikai vonzerővé való térséggé** kívánunk válni, amely a falusi vendéglátás erős bástyájává válik. Ennek egyik lendületét a lovas és tanyai turisztikai szolgáltatások fejlesztésében, valamint a tudás transzfer átadása érdekében bemutató gazdaságok kialakításában képzeljük el. 2022-re kiterjedt és saját magát eltartani képes turisztikai szolgáltató rendszer bevezetése szintjére kerülünk. A fejlesztések hatására legalább 15%-os vendégéjszaka-szám növekedést kívánunk elérni.

A programozási ciklus végére a térségünkre jellemző mezőgazdasági termékek feldolgozottsági szintjének jelentős emelkedésére számítunk. A helyi termékek megjelenésének és marketingjének, az innovatív és energia hatékony megoldások biztosítása, valamint a bemutató gazdaságok létrehozása lehetővé teszi majd a **helyi vállalkozások** számára az **erőforrásaik jobb kihasználását**. A rájuk szabott vállalkozásfejlesztési célkitűzésekben rejlő lehetőségek kiaknázása 2022-re a tökéllátottságukat növeli majd, ezzel versenyképesebbé válnak a hazai piacon. A fejlesztések hatására a településink nagy részén a LEADER-polc valóságos piaci tér lesz.

Összességében a jövőképünk egy aktív szerepvállalási célt jelent; olyan stratégiát, amely nemcsak lehetőségeket mutat, hanem **megoldási javaslatokat** is hordoz.

A térségi szereplőink aktív közreműködése nélkülözhetetlen számunkra, ezzel együtt a saját szerepünket hangsúlyozni szeretnénk, hogy továbbra is meghatározó szervezete maradjunk a helyi vidékfejlesztési átfogó rendszernek.

A tartalmas munkánk végeztével reméljük, hogy ez a dokumentum valós alapja lesz az általunk kezelt VP prioritáshelyi megvalósulásának.

A tervezői csoport nevében a Déli Napfény HACS vezetője

1. A Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárulása az EU2022 és a Vidékfejlesztési Program céljaihoz

Déli Napfény Akciócsoportunk 2014-2022-es időszakra vonatkozó Helyi Fejlesztési Stratégiája alapvetően a helyi sajátosságokra építve, a helyi értékek megőrzését, védelmét és széles körű turisztikai célú bemutatását célozza, egyúttal támogatva a mezőgazdasági vállalkozások térség szempontjából innovatív és energiahatékony fejlesztéseit, növelve a térség kiváló természeti adottságainak kihasználtságát. Stratégiánk biztosítja az előző ciklus eredményeinek folytonosságát - kerülve az átfedéseket az egyéb operatív programok támogatási lehetőségeivel - négy fő célkitűzés köré csoportosítottuk az intézkedéseket.

A HFS célkitűzései összhangban az EU 2022 tematikus célterületeivel és kapcsolódva a Vidékfejlesztési Program célkitűzéseivel, a helyi életminőség megővése és fejlesztése, a helyi örökség megőrzése, a helyi turizmus és a vidéki gazdasági környezet fejlesztése.

A HFS célkitűzéseivel kapcsolódó intézkedések az akciócsoport által lefedett térség fejlesztési igényeire alapozott, így a kulturális értékek megőrzése és megismertetése, mely az ember és természet együttéléséből létrejött kultúrtáj, a vidéki életmód fennmaradt értékeinek és a hagyományos gazdálkodás értékeinek és termékeinek megőrzéséhez kapcsolódó tevékenységeket támogatja.

A helyi civil és szabadidős szolgáltatások fejlesztése kismértékű infrastrukturális fejlesztések, beruházások megvalósítását támogatja a sport és szabadidős szolgáltatások fejlesztése érdekében, melynek során előnyt élvez a környezetbarát technológiák alkalmazása. Célzott helyi energetikai és informatikai szolgáltatások fejlesztése a helyben elérhető szolgáltatásokat erősíti.

A helyi turizmus fejlesztése során a Déli Napfény Akciócsoport ösztönzi az érintett települések közös, összehangolt fejlesztéseit, az együttműködéseket közös célok érdekében. A turisztikai fejlesztések támogatása a nagyobb országos fejlesztésekhez illeszkedő, azt kiegészítő alacsonyabb költségvetésű turisztikai eseményeket, kismértékű beruházásokat enged. A települések gazdag természeti és kulturális hagyományokkal rendelkeznek, olyan együttműködések szükségesek, ahol a résztvevők mindegyike részesül az eredményből. Települési rendezvények, képzések és táborok támogatása a közösség helyi igényeire alapozott nagy tömegek számára elérhető kulturális és szabadidős programokat biztosít nem csak a helyben élőknek, továbbá lehetőséget teremt a helyi sajátosságok széles körű megismertetésére.

A gazdasági fejlesztést több intézkedésen keresztül tervezzük megvalósítani. A falusi élethez, környezethez és munkakultúrához kapcsolódó tevékenységeket bemutató gazdaságok jó példát és a hasznos ismeretek szerzésének lehetőségét is jelenti a térségben. Hasonló vállalkozásoknak, helyi termelőknek az informális képzését eredményezheti, egyfajta tudástranszfer valósulna meg.

A helyi vállalkozások, kistermelők tőkeellátottsága alacsony, termékeik és szolgáltatásaik fejlesztésével a forráshiányos kis gazdasági szereplők életképessége erősödik. A HFS gazdaságfejlesztési intézkedései a helyi gazdaságok piacra jutását segíti, a közösségi önellátás folyamatát erősíti a projektötletek szerint.

2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

A HFS kialakításánál alapvető vezérelvünk, hogy a stratégia befogadó, a helyi igényekre, elképzelésekre épülő tervezet legyen, tükrözze a térségben működő önkormányzatok, civil és gazdasági szereplők részvételét a fejlesztési irányok és tartalmi keretek kidolgozásában.

A tervezés szakaszban akciócsoportunk biztosította az érintettek funkcionális részvételét, szféránkénti képviseletét a tervezői csoportban. Több alkalmas műhelymunkák során a következő ciklus tervezéséhez szükséges információkhoz jutottak a résztvevők, kifejthették véleményüket, megismerték egymás érdekeit és körvonalazódtak a közös érdekek mentén megvalósítható együttműködések. Széles körű tájékoztatást az érintett településeken szervezett fórumok biztosítottak, ahol gondolatébresztő előadásokon az előző ciklus eredményeinek és jó gyakorlatainak bemutatása mellett az új ciklus pályázati lehetőségeiről is tájékoztatást kaptak az érdeklődők. Az akciócsoport honlapján a potenciális pályázók a projekt adatlapon fejthetik ki ötletüket, ezzel kapcsolatban telefonos és e-mailes konzultációt biztosítunk. A tervezésben a helyi önkormányzatok képviselői, többségében a pályázatokért felelős munkatársak, helyi vállalkozók, őstermelők és civil szervezetek képviselői vesznek részt.

A HFS tervezésében való részvételt a honlapunkon és a települési koordinátoraink által hirdettük meg. A 2015. évi LEADER tervezői csoport tagjait az egyesület elnöksége bízta meg a munkával.

A tervezői csoport összetétele: 4 fő önkormányzati szféra, 4 fő vállalkozói szféra és 5 fő a civil szféra képviseletében vett részt, ahogyan azt az elnökség jóváhagyta.

A szakterület vonatkozásában a tervezői csoport összetétele az alábbiak szerint alakult.

- területfejlesztési szakemberek az önkormányzati szférából a települési pályázati kollégák
- építész végzettségű kolléga 1 fő
- turisztikai koordinációs szakember 1 fő
- vállalkozó 2 fő
- vállalkozói pályázatok készítése 2 fő, akiknek nagy tapasztalatuk van saját körben megvalósuló pályázatkezelésben illetve vállalkozók részére írtak pályázatokat
- civil szervezeti működést koordináló szakember 2 fő
- civil szervezetben vezető és döntéshozó szakember –különböző tevékenységű civil szervezetek 2 fő

A 2015.09.22-i elnökségi ülés 1. napirendi pontja a LEADER 2015. tervezői csoport felállítása volt. Az elnökség a 3 szféra képviseleti mandátumának megtartása mellett összesen 12 tagot javasolt a tervezői csoportba. A 3./2015. (IX.22.)-i határozat alapján a Déli Napfény HACS tervezői csoportja 13 főből áll.

Az első tervezői csoport ülésre 2015. 09.04-én került sor az egyesület székhelyén, 6 fő jelent meg a munkaszervezet tagjait leszámítva. A tervezői csoport összetétele tükrözi az egyesület és döntéshozó szervezet összetételét, azaz a civil, a vállalkozói és a közsztvéra egyaránt azonos mértékben képviselette magát.

Az első tervezői csoport ülésén a **célkitűzések kialakítása** és azok elfogadása került napirendre. A tervezői csoport tagjai a következő ülésre való felkészülésről értekeztek. Valamennyien vállalták, hogy

a következő ülésre 2015.09.22-re a saját szférájukból és településükről begyűjtik a projektötleteket és azokat eljuttatják a munkaszervezet részére.

A 2015.09.22-i tervezői csoport ülésen – 8 tag részvételével- a hazai operatív programok kerültek bemutatásra a tervezők részére. A teljes más OP-któl való elkülönülés feltétlen fontos jellemzője kell legyen a LEADER tervezésnek. A LEADER **kisebb helyi fejlesztéseket, innovatív megoldásokat támogat**, a nagyobb beruházásokat, fejlesztéseket a többi OP-ból érdemes összehangoltan pályázni, a LEADER a többi OP-ra ráépülő **kisebb helyi fejlesztéseket** célozzon és a fejlesztések egy részének **katalizáló hatása** legyen a térség gazdasági fejlődésére.

Terhes Csaba egy excel táblázatban mutatta be a 2013-évi célok és intézkedések táblázatát, amelyet aktualizálva át gondolni javasolt a tervezők részéről. 7 intézkedésre tett javaslatot, tekintve az eddigi köröket. Kérte a tagokat, hogy projekt-ötlet adatlapokkal támasszák alá az új javaslatokat. A felmerült kérdésekre és feladatokra a megjelentek aktívan reagáltak és megállapították, hogy keresik az együttműködés lehetséges módjait.

Dobó Katalin ismertette a tervezői csoport ülések menetrendjét: november elejéig hetente egy ülés kerül majd megtartásra, ahol a települési tagok projektötleteket mutatnak be és javasolják az intézkedésekbe való beillesztését, illetve szükség szerint új intézkedéseket javasolnak.

A tervezői csoport fórum szervezését kérte a munkaszervezettől, amelyre 2015.10.15-én az egyesület székhelyén került sor. A fórumon 7 érdeklődő jelent meg, akik megismerték a Vidékfejlesztési Program (VP) prioritásait, azok jellemzőit és betekintést kaphattak az egyes prioritásokon belüli fejlesztési lehetőségről.

A csoport a következő ülés időpontját 2015.10.19-re határozta meg.

A 2015.09.19-i ülésen már a projektötletek célok és az intézkedések táblázatba foglalva jelentek meg. Egy új intézkedés beemelésére került sor több konkrét projektötlet alapján. Így 8 intézkedés kerül fel az intézkedési tervbe.

2015.10.28-án két fórum került megtartásra. Az egyik a tervezői csoport számára, ahol az intézkedési terv vázlatát kerültkialakításra, illetve a második, amely egy sokszereplős fórum Sándorfalván.

A sándorfalvi fórumon vállalkozók és civilek vettek részt és hasznos tanácsokat kértek a fejlesztéseik tervezéséhez.

2015.10.28-án a tervezői csoport tagjai megtárgyalták egy közös turisztikai szolgáltatás ötletét és vitát folytattak arról, hogy ez milyen lehetőségeket rejt magában a térség egészére nézve. Több kérdést vetettek fel, amelyet kértek, hogy a csoport vezetője az irányító Hatóság felé intézzon. A kialakított 8 intézkedés képezi tehát a Helyi Fejlesztési Stratégia vázát.

2015.11.02-án fórumot tartottunk Algyőn. 13 fő volt jelen, ahol bemutattuk a 2007-13-as uniós ciklus jó gyakorlatait és a települési fejlesztéseket egy slide-sorozatban. Kollégáink 2015. év tavaszán egy teljes hónapon át bejárták a települési mintaértékű fejlesztések helyszíneit és jó gyakorlatok projektkiadványt szerkesztettek. Ennek eredményeként született egy teljes kép az akciócsoporti bemutatásra érett fejlesztésekről.

A bemutatót követő értékeléskor gondolatébresztő módon újabb slide-sorozat került bemutatásra a 2014-2022- tervezési ciklus folyamatáról. A résztvevők a határidők és a LEADER-szerű fejlesztések a legfőbb kérdés témák voltak. A régi LEADER-es pályázók és kollégák már értették a tervezési folyamatot és rendszert, az újak számára több fontos kérdés került tárgyalásra.

A tervezés záró szakasza a 2015.11.06-i záró tervezői csoport ülés volt. Az ülésen az utolsó projektötletek beérkezése alapján módosult az egyik intézkedés, mert két termékterez projektötlet alapján a Helyi termékek és szolgáltatások fejlesztése című intézkedés kibővül a „termékterek kialakítása és fejlesztése” kifejezéssel. Az ülésen a csoport elfogadta a HFS intézkedési tervét és ezzel lehetővé vált, hogy azt a HACS közgyűlés is elfogadja a következő ülésen.

A tervezési folyamatban az érintettek bevonása és előzetes projektgyűjtési folyamata ezzel lezárult.

A Déli Napfény LEADER Egyesület közgyűlése a DRAFT verziót a 2015.12.08-i ülésén elfogadta.

A 2016. év elején az akciócsoportunk tagjai újabb javaslatokat nyújtottak be hozzánk és ezért szükségesnek láttuk, hogy a decemberi DRAFT verziót kiegészítsük. A kiegészítések szakmailag is érdemiek, így 2016.04.04-én az újra összehívott közgyűlés a kiegészített HFS DRAFT verziót fogadta el.

A tervezés folytatódott és az előzetesen elfogadott DRAFT verziót több oldalról tagjaink megvizsgálták. Néhány helyen kiegészítést javasoltak, módosítást kértek tőlünk.

A továbbiakban számos projektötlet –megkeresés érkezett hozzánk. Ezen ötletek tovább gyarapították a projekt ötlet-tábazatunk tartalmát, ahol már a 2015. 12.08-án elfogadott intézkedésenként tudtuk beilleszteni a tervezésbe azokat. A kialakított intézkedési terv mentén tettünk javaslatot a közgyűlésnek arra, hogy kiegészítésekkel kerüljön új HFS DRAFT verzió elfogadására sor. Így tehát a 2016.04.04-i közgyűlés a kiegészített DRAFT verziójú HFS-t elfogadta.

3. A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása

Társadalmi helyzetkép

A Déli Napfény akciócsoport által lefedett terület 12 + 1 települése közül 10 község (Deszk, Dóc, Domaszék, Ferencszállás, Klárafalva, Kübekháza, Röske, Szatymaz, Tiszasziget, Újszentiván), 1 nagyközség (Algyő), továbbá 1 város Sándorfalva és az újonnan csatlakozott **Szeged Megyei Jogú Város külterület** található. A több mint 50 ezer hektár területen elhelyezkedő települések egy járáshoz a szegedi járáshoz tartoznak.

1. táblázat A települések főbb adatai

Település	Jogállás	Népesség (fő)	Terület (ha)	Járás
Algyő	nagyközség	5 066	7 577	Szegedi
Deszk	község	3 442	5 205	Szegedi
Dóc	község	714	4 943	Szegedi
Domaszék	község	4880	5 215	Szegedi
Ferencszállás	község	610	579	Szegedi
Klárafalva	Község	477	910	Szegedi
Kübekháza	község	1 466	2 732	Szegedi

Röszke	község	3 145	3 663	Szegedi
Sándorfalva	város	7 804	5 577	Szegedi
Szeged külterület	város	1488	28089	Szegedi
Szatymaz	község	4 626	5 372	Szegedi
Tiszasziget	község	1 745	2 688	Szegedi
Újszentiván	Község	1 912	1 549	Szegedi
Összesen	13 település	37288	74099	

Forrás: KSH, 2014. január 01.

A települések együttes **lakónépessége** 2015. év elején meghaladta a 37 ezer főt. Legnagyobb népességgel a városi rangú Szeged rendelkezik, a legkevesebben pedig az újonnan csatlakozott kis településen, Klárafalván élnek. A lakosságon belül jelentős a **külterületi**, tanyasi népesség, amelynek száma meghaladja a 9 ezer főt, aránya pedig 21%. Szatymazon és Domaszéken a népesség több mint 40%-a, külterületen él.

Jelentősebb számú, a legutóbbi Népszámlálás alkalmával magát valamely nemzetiséghez tartozónak valló lakosság Deszken (117 fő szerb és 11 fő német), valamint Újszentivánon (44 fő szerb) él.

2000 és 2014 összehasonlításában elmondható, hogy a népesség száma összességében emelkedett. Míg Algyő, Dóc, Kübekháza és Röszke népessége csökkent, addig a többi települése a statisztika szerinti emelkedett az ott élők létszáma.

2. táblázat A települések népességének alakulása 2000-2014

Település	Népesség (fő) 2000	Népesség (fő) 2014	Népesség- növekedés/ csökkenés (fő)
Algyő	5323	5 066	-257
Deszk	3214	3 442	228
Dóc	822	714	-108
Domaszék	4072	4 880	808
Ferencszállás	633	610	-23
Klárafalva	478	477	-1
Kübekháza	1607	1 466	-141

Röszke	3392	3 145	-247
Sándorfalva	7920	7 804	-116
Szeged külterület	1488	1488	0
Szatymaz	4303	4 626	323
Tiszasziget	1734	1 745	11
Újszentiván	1547	1 912	365
Összesen	36 533	37 375	699

A települések területe ***Szeged városát öleli*** körül és ez egyben szoros gazdasági kapcsolatot is eredményez a nagyvárossal, miután az aktív lakosság egy része ingázó munkaerőként ott dolgozik. A helyi közösségek természeti adottságai, társadalmi, gazdasági berendezkedése, kulturális hagyományai nagyfokú ***hasonlóságot mutatnak***. A települések a ***szegedi tanyai kapitányságból*** alakultak ki, bár többüket a háború után Szegedhez csatolták, s később váltak közigazgatásilag önálló egységgé.

A településeken jelentős mértékű, kiterjedt, erős civil szféra működik, azonban jellemző, hogy gyakran alacsony az önálló forrásteremtési és pályázati tevékenység. Ehhez más intézmények (jellemzően a települési önkormányzat és/vagy a Teleház) nyújtanak szakmai és/vagy adminisztratív segítséget.

Átlagosan 3,75 kiemelten fontos civil szervezet van a 12 település átlagában.

A Déli Napfény fejlesztési beavatkozási területe hasonló adottságú, homogenitás azonos a területi egység nemzeti, etnikai közössége, természetes környezete, gazdasági, infrastrukturális fejlettsége, így viszonylag koherensen határozhatóak meg azok a célok, amelyek a térség fejlődését előmozdítják.

Az akciócsoport területével –Szeged belterületétől eltekintve- teljesen megegyező területtel rendelkezik a Szegedi Kistérség Többcélú Társulása, amely feladata a közszolgáltatások magasabb színvonalon történő, hatékonyabb ellátása, A kistérségi közigazgatási ügyintézés korszerűsítése, továbbá pályázatokon való kistérségi szintű részvétel koordinálása. A társulási megállapodás szerint a települési önkormányzatok együttműködése az alábbi feladatok ellátására irányul: Köznevelés, Szociális alapszolgáltatás, Gyermekjóléti szak- és alapellátás, Egészségügyi feladatok, Belső ellenőrzési tevékenység, Környezet- és természetvédelem, Hulladékkezelés, hulladékgazdálkodás, Szennyvíztisztítás és –elhelyezés, Turisztika, Foglalkoztatás, Területfejlesztés.

A Társulás keretein belül kistérség településein ellátja a belső ellenőrzési, gyógytestnevelési és pedagógiai szakszolgálati feladatokat, a szociális ellátás feladatait 2 intézmény keretében, illetve 8 település alapfokú oktatási intézményeinek összevonásával a köznevelési feladatokat az SZKTT Köznevelési Intézménye keretében.

A kistérség az alábbi pályázatokon szerepelt sikeresen: Sándorfalvi óvoda fejlesztése, Községi közlekedés fejlesztése, Szennyvíz előkészítési projekt, Informatikai fejlesztés a köznevelési intézményben, Tiszaszigeti szociális intézmény fejlesztése, Rehabilitációs szolgáltatások fejlesztése a Dél-alföldi régióban és egyéb más nagy projektek.

A HFS megvalósulásához szükséges erőforrások adottak az alábbiak szerint:

Humán erőforrások: az erős civil szféra minden település képviselőjében velünk együtt dolgozik; sőt érdemi segítséget nyújtanak jelentős akciócsoporti tevékenység végzésében. A csoport-homogenitás

ebben is megmutatkozik, mert bár nem azonos tematikájú, de hasonlóan aktív civil szervezeti háló működik az akciócsoportunkban.

A HFS megvalósulásának fizikai és pénzügyi megvalósulását 2 okból is biztosítottak véljük. Az egyik, hogy a 2007-13- as ciklus tapasztalatai alapján az összes pályázati kiírásunkra elégséges igény mutatkozott, sőt túljegyezték azokat. Az összes rendelkezésre álló forráskeretünk kimerült, továbbá a vállalkozói szférának szánt pályázati forráshoz a saját erő biztosításával sosem merült fel probléma.

A fizikai és pénzügyi megvalósult segíti továbbá, hogy a munkaszervezetünk tagi kölcsönökből él már 2008 óta. A települési önkormányzatok képviselő testületei tagi kölcsönrel járultak hozzá a munkaszervezet működési költségeinek biztosításához. Ezzel lehetővé teszik a folyamatos és zökkenőmentes munkánkat is.

4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése

4.1 Helyzetfeltárás

Térszerkezeti adottságok

A települések területe Szeged városát öleli körül. A tervezési terület egyes településeit az M5-ös, valamint M43 autópálya érinti, a települések egymás közötti közúti elérhetősége zömében Szeged központú, **sugaras elérhetőségen** keresztül biztosított, de egyes településeknek egymással is van közvetlen kapcsolata (Sándorfalva - Dóc; Újszentiván – Tiszasziget; Újszentiván – Kübekháza).

A **közösségi közlekedési** lehetőségekre is elmondható a központosított felépítés. Közvetlen **vasúti** összeköttetés Szeged - Szatymaz, Szeged - Röske, Szeged - Deszk, Szeged - Algyő között létezik. Szegedről valamennyi település elérhető **autóbusszal**, a szűk keresztmetszetet az utazás napja és a napszak jelentheti a **turista** számára. A településeken – a síkvidéki adottságoknak megfelelően - igen magas a **kerékpárral** közlekedők száma

Környezeti adottságok

A térség **földrajzi adottságai** kedvezőnek minősíthetők, az ország napfényben egyik leggazdagabb vidéke. A terület alapvetően **síkvidéki**, a talajadottságok nagyon változatosak, megtalálható itt az

alacsonyabb termőképességű homokvidék és a termékeny talajú Marosszög, amely a Tisza-Maros torkolatától az országhatárig terjed.

A térség **nagy folyói** – Tisza, Maros – igen ingadozó vízjárásúak, mindkettő erőteljesen szabályozott. A szegedi kistérség rétegvizekkel jól ellátott, a talajvízkészlet azonban a száraz klíma és a területhasznosítási változások, vízrendezések következtében helyenként – jellemzően a homokvidékeken – jelentősen csökkent. A térség bővelkedik természetes felszíni vizekben, valamint **termálvízkészlete** is jelentős. A mezőgazdálkodás térhódításával a hajdani nagy kiterjedésű lápok eltűntek, néhány maradványuk még itt-ott fellelhető.

A térségben található **természetvédelmi oltalom** alatt álló terület a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósághoz tartozó Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet, ahol a Fehér-tó helyezkedik el.

Kulturális adottságok

Az térséghez tartozó települések a szegedi tanyai kapitányságból alakultak ki, bár többüket a háború után Szegedhez csatolták. Jellemzően tanyás alapú települések, a mai napig megőrizték e sajátosságukat, jelentős kulturális örökséget képviselnek. A térségre jellemző a „multikulturális sokszínűség”: a kézműves és népművészeti hagyományok, vallás, valamint a nemzetiségek jelenléte, magas aránya, nemzetiségi kultúrájuk magas színvonala.

A kulturális intézményrendszerek közül a könyvtár az, amelyik mindegyik településen megtalálható. Faluház vagy művelődési ház vagy teleház, minden településen van birtokoltva a községi tereket. (teleházzal összesen 8 település rendelkezik, további 2 helyen pedig tervezik annak létrehozását). Ifjúsági referens 6 helyen működik az önkormányzatoknál – legtöbb helyen pályázati pénzből – Röszkén pedig tervezik ennek megvalósítását. Települési ifjúsági önkormányzat, Domaszéken, Szegeden, és Kübekháza van és, Röszkén található..

Műemlékek ill. nevezetes helyek a legtöbb településen vannak, de ezek többsége felújításra renoválásra szorul eddig forráshiány miatt felújítások elmaradtak, pedig ezek kiépítettsége segítené a falusi turizmus fejlődését és bizonyára több szegedi turista is kilátogatna ezekre a közeli településekre ha lenne miért (pihenőhelyek, felújított épületek, programkínálat).

Ha legalább falunap és búcsú is az, de mára már kialakult minden településen annak a hagyománya, hogy évente 1-2 (van ahol 5-7) alkalommal települési ünnepeket tartanak, ez elősegíti a településhez tartozás érzését, a települési identitás erősödését.

Helyi újság mindenhol van, a legtöbb helyen az önkormányzat adja ki.

A társadalom állapota

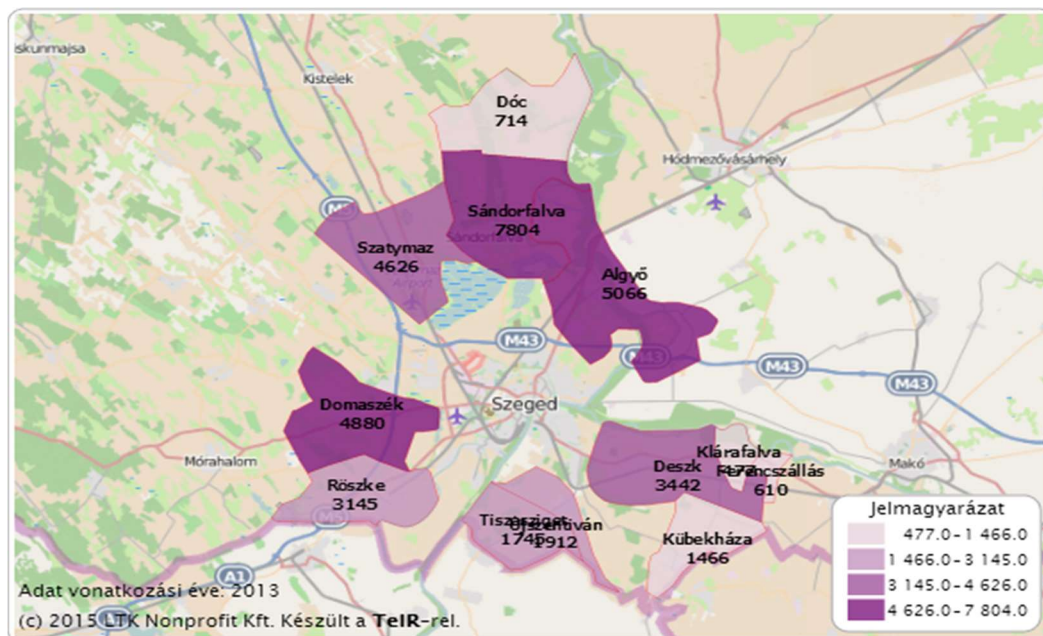
Lakónépesség száma

A települések összlakossága 37 375 fő. Szeged lakónépessége a legnagyobb 161 921 fő, azonban Szeged csak külterülettel jogosult település így a tervezési terület összlakossága is csak a külterületi népességgel gyarapszik. (1488 fő). Klárafalva lakónépessége a legkisebb 477 fő.

Sajátos helyzetet teremt Szeged város külterületének csatlakozása, ugyanis az itt található zártkertek fokozatosan lakófunkciót kapnak azzal, hogy egyre többen költöznek oda annak ellenére, hogy bejelentett lakcímmel nem rendelkezhetnek. Így a terület csatlakozásával ténylegesen érintettek száma többszöröse a statisztikai létszámnak. A zártkertek a gazdasági termelés egyik jelentős elemévé váltak, valamint jelentős társadalmi tevékenységek is kapcsolódnak hozzájuk. A külterületen a nagyobb területű, valaha „majorként” funkcionáló birtokok mára új ipari, turisztikai központokká váltak, mely szintén nem elhanyagolható a terület fejlesztése szempontjából.

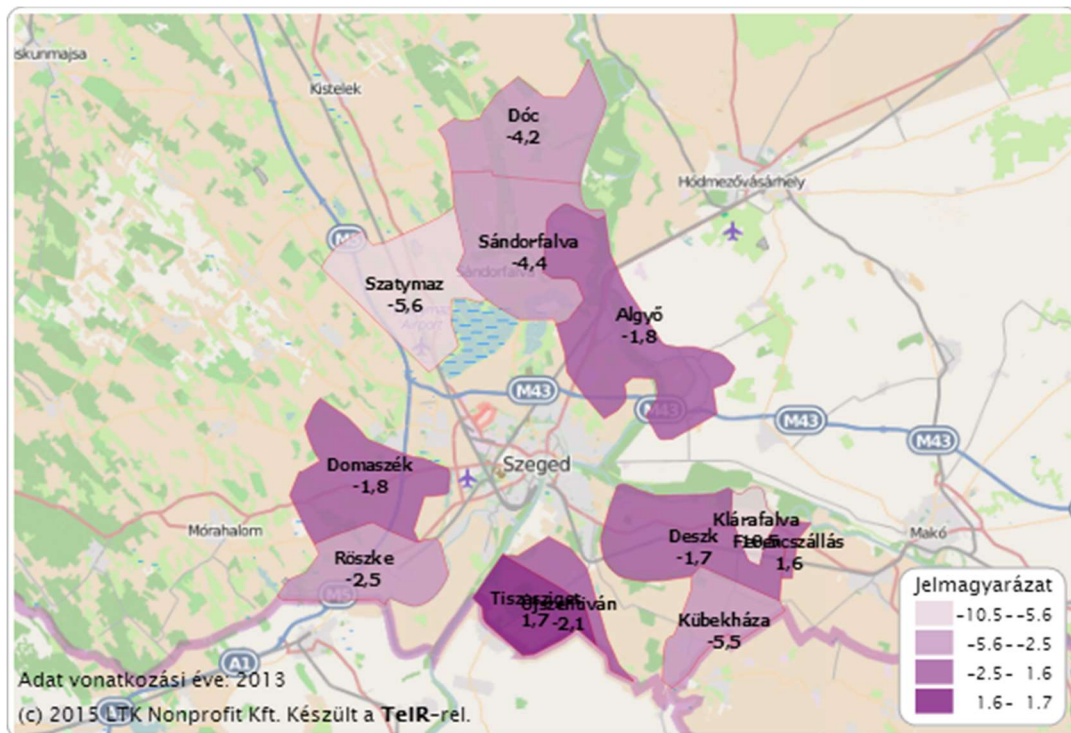
Nemzetiségek nagyobb számban Deszken és Újszentivánon fordulnak elő, ez mindkét helyen szerb nemzetiséget jelent (Deszken 6%, Újszentivánról nincs adat).

A Déli Napfény LEADER Egyesület tervezési területén –Szeged külterület kivételével - lakóhellyel rendelkező és másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen a területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma.

Tiszasziget és Klárafalva kivételével a települések népessége nem reprodukálja önmagát a természetes szaporodás negatív. A természetes fogyás által leginkább érintett települések Szatymaz, Kübekháza, Sándorfalva, Dóc.

Természetes szaporodás, fogyás (ezrelék)

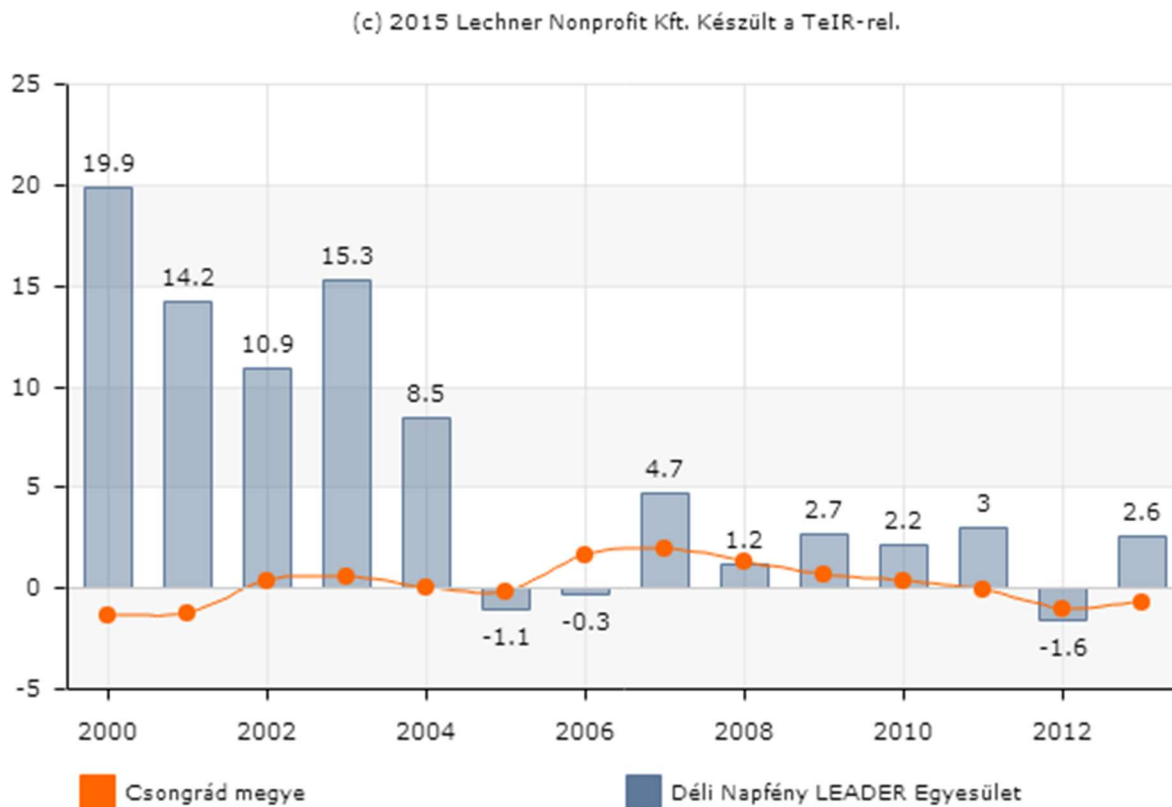

Foglalkoztatottság

A települések többségének nagy gondot okoz a helyben foglalkoztatottsági lehetőségek hiánya, Tiszaszigeten ez az arány 1%, Újszentivánon 2%, míg Rószkén kiugró kivételként azért 50-60% ez az arány, mert helyben található az Unilever cégnek egy élelmiszer feldolgozó üze­me. A legtöbb­ben tehát Szegedre járnak be dolgozni, így az aktív korú népesség – főleg a Szegedről kiköltözők – kötődése a kistelepülések­hez nehezen alakul ki.

A települések elvándorlási egyenlege pozitív képet mutat. 2008-tól számítva ez az érték csak 2012-ben volt negatív

Vándorlási egyenleg (ezrelék)

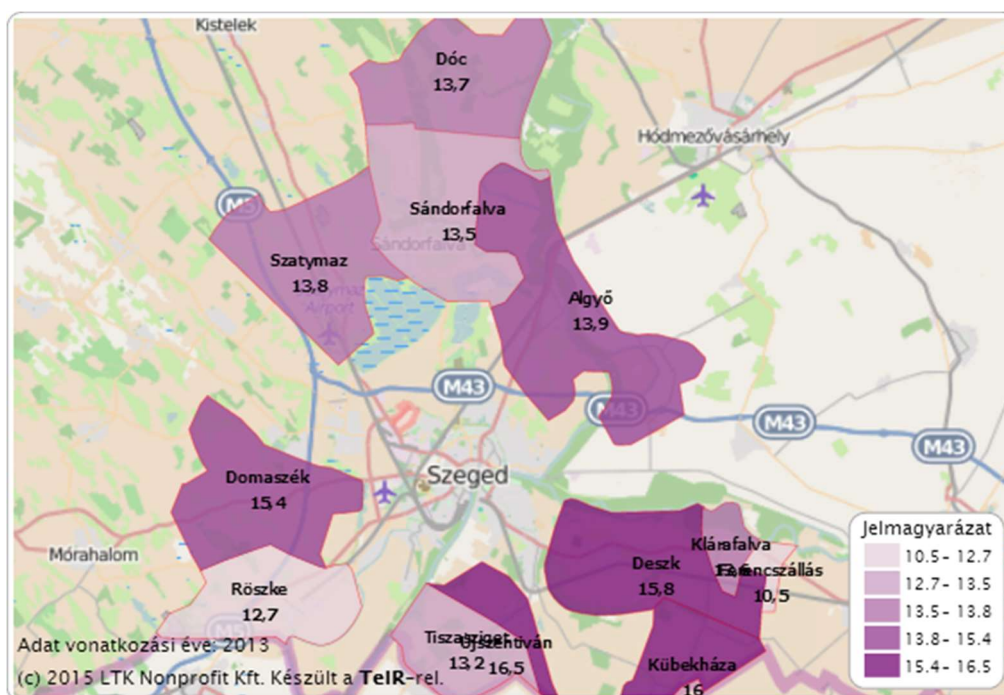
A Déli Napfény LEADER Egyesület tervezési területén állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők és az onnan másik közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők számának különbözete, ezer lakosra vetítve.

A települések korösszetételére jellemző, hogy összességében a lakosság egy hetedét teszi ki a 14 éves és fiatalabb népesség: Újszentivánon és Kübekházán mutatható ki a fiatal népesség a legnagyobb arányban. Ugyanez az arány a 60 év felettiekénél a tervezési területen 22 %-os:

Röszkén és Ferencszálláson mutatható ki az idős népesség a legmagasabb arányban.

Állandó népességen belül a 0-14 évesek aránya (%)

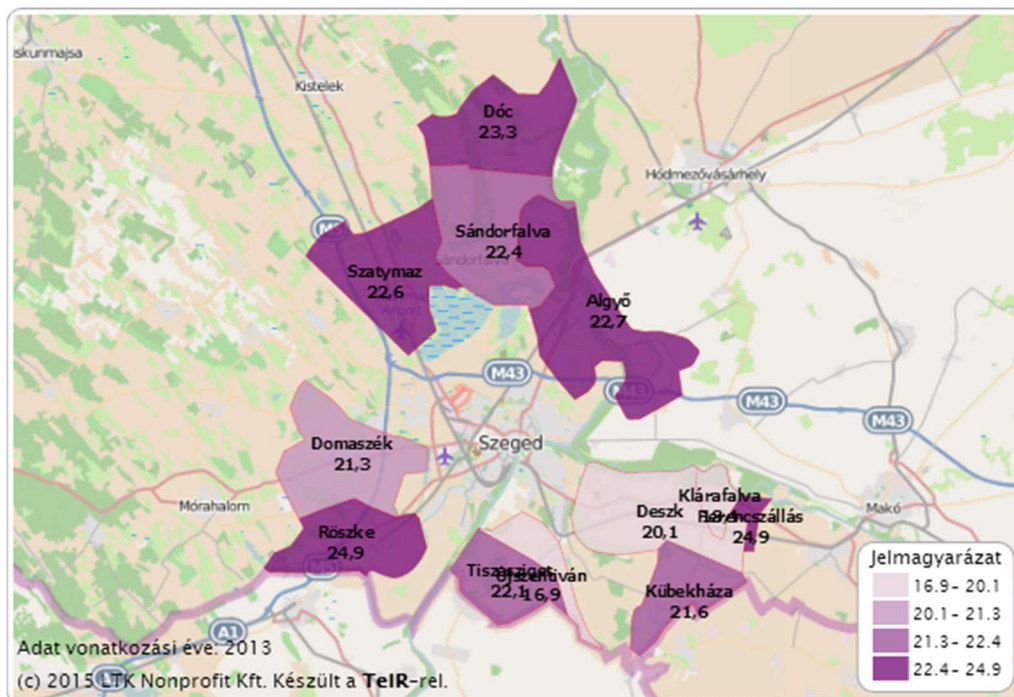
A Déli Napfény LEADER Egyesület tervezési területén lakóhellyel rendelkező 0-14 éves személyek száma. Két népszámlálás között továbbvezetett adat az évenkénti természetes népmozgalmi (születés, halálozás, házasságkötés, bejegyzett élettársi kapcsolat, válás) és vándorlási (belföldi, nemzetközi) statisztikák adatai alapján.

Állandó népességen belül a 60-x évesek aránya (%)

A Déli Napfény LEADER Egyesület tervezési területén lakóhellyel rendelkező 60-x éves személyek száma. Két népszámlálás között továbbvezetett adat a az évenkénti természetes népmozgalmi (születés,

halálozás, házasságkötés, bejegyzett élettársi kapcsolat, válás) és vándorlási (belföldi, nemzetközi) statisztikák adatai alapján.

Az

akciócsoport tervezési területén a lakosság szám összegzésében nem csökkent, de a lakosság korösszetétele jellemzően öregedő társadalom. Megfigyelhető, hogy az állandó népességben belül a 14 évesnél fiatalabbak aránya a megyei átlagnál magasabb, köszönhetően annak, hogy a városban élő családoknak a Szegedet körül ölelő kistelepülések vonzóak lakóhely tekintetében. A tervezési területen történő fejlesztésekkel, így a helyi civil és szabadidős szolgáltatások bővítésével még vonzóbbá válhat vidék a fiatal családok számára, erősödhet a ez akciócsoport településeinek népességmegtartó ereje.

A gazdaság helyzete

Az Eurostat 2012-es, illetve a KSH adatai alapján a Dél-alföldi Régió az EU-27 államait összehasonlítva a 277 régióból a 248. helyen áll. Amennyiben a magyar régiók átlagához viszonyítjuk a Dél-alföldi Régiót, az egy főre jutó bruttó hazai termék tekintetében, Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megye a 67,8%-át éri el, ezen belül Csongrád megye a 74,9%-át. Ami a helyzetet e tekintetben súlyosbítja, hogy a 1990-es évek közepén a régió még a magyar átlag 83%-án és az európai átlag 40%-án állt, vagyis az 1995-től tartó EU-átlagot meghaladó gazdasági növekedés során egyrészt növekedett a különbség a legfejlettebb és a lezakaró régiók között, valamint nem sikerült zárkózni az európai átlaghoz sem.

A régió gazdaságától a vizsgált 13 település sem tudja függetleníteni magát, bár a tervezési területhez tartozó települések nem tartoznak a leghátrányosabb helyzetű vagy hátrányos helyzetű települések

sorába. Dóc kedvezményezett, Ferencszállás, Klárafalva átmenetileg kedvezményezett a 290/2014 (XI. 26.) Korm. rendelet¹ értelmében. Pozitív befolyásoló tényező Szeged, mint központi szerepkörű, ún. pólusváros közelsége, akár a piac keresleti, akár kínálati oldalát tekintve. A települések társadalmi-gazdasági élete szoros kapcsolatban áll Szeged városával, attól nem elválasztható.

Vállalkozások összetétele:

Tervezési területünköt a 2013-as adatokat tekintve a vállalkozások összetétele a következőképpen alakult:

Regisztrált őstermelők száma: 2417

Működő egyéni vállalkozók száma: 1039

Működő társas vállalkozások száma (2012-es adat): 981

Az adatokból jól látható, hogy meghatározó a mezőgazdasággal foglalkozók száma, sokan mellék keresetként foglalkoznak mezőgazdasággal a táji adottságok következtében fontos ezeknek a mikro gazdaságoknak az életbentartása és fejlesztési elképzeléseik támogatása.

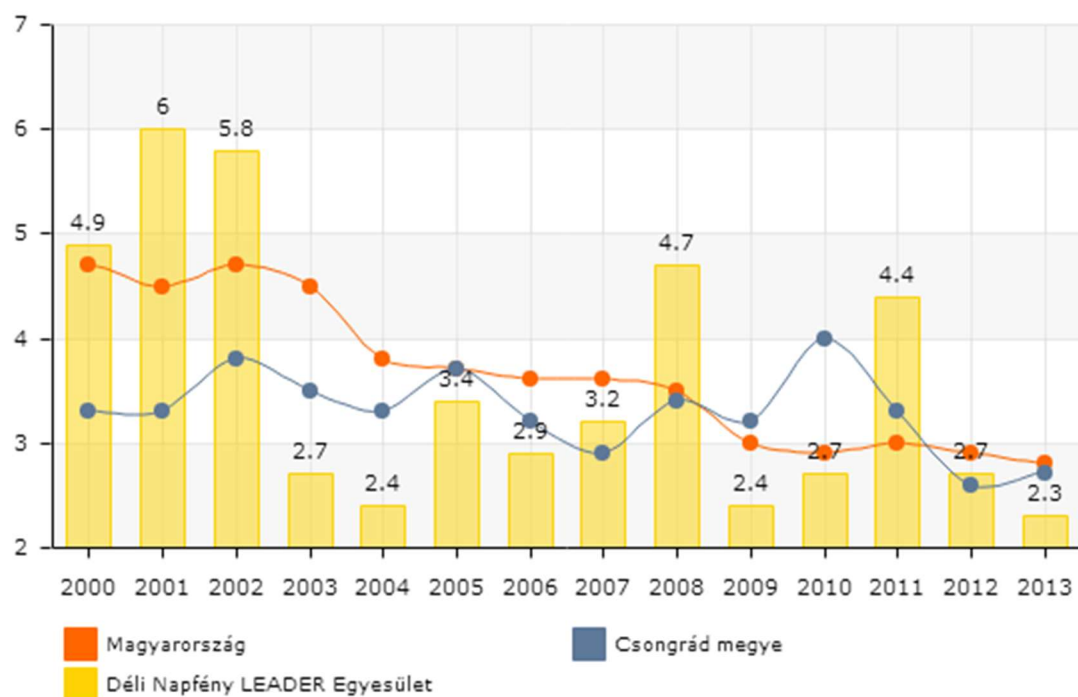
A térség településein fellelhető turisztikai lehetőségek kihasználatlanok. A turizmus térségünk jelenleg kevésbé kihasznált kitörési potenciálja. Kevés és csökkenő tendenciát mutat a tervezési területen eltöltött vendégéjszakák száma. A turisztikai potenciál növelése érdekében turisztikai célú attrakciók, rendezvények megvalósítása megoldást jelenthet.

Déli Napfény LEADER egyesület területén eltöltött vendégéjszakák számának alakulása

Turisztikai kínálat szempontjából a térségben a kereskedelmi szálláshelyek uralják a piacot 2013-ban 454 férőhely közül választhattak a turisták szemben az 51 falusi férőhellyel. Igény mutatkozik a falusi szálláshelyekre, ugyanis amíg 2010-ben 466 falusi vendégéjszakát töltöttek a térségben addig 2013-ban 862 vendégéjszakát töltöttek a turisták. Három év alatt közel megduplázódott az érték. A falusi turizmusra megnövekedett igény további kielégítését a falusi turizmushoz köthető turisztikai attrakciók is segíteni fogják.

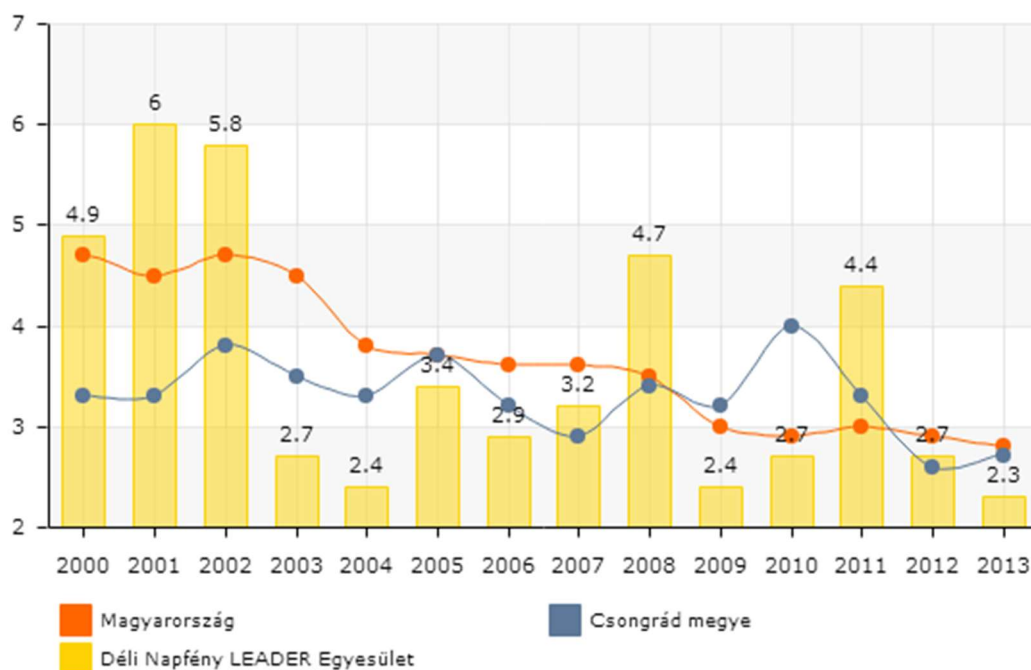
Egy vendégre jutó vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken.

(c) 2015 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

Egy vendégre jutó vendégéjszakák száma a falusi szálláshelyeken.

(c) 2015 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

A térség lakosságának jelentős hányada ma is mezőgazdasággal foglalkozik, jövedelme ezen tevékenységből származik. Kedvezőtlen a foglalkoztatási helyzet, kevés a mezőgazdaságon kívüli más

munkalehetőség. Ugyanakkor hiányoznak a megtermelt mezőgazdasági termékek - gyümölcs, zöldség, biotermékek, méz, bor - közvetlen értékesítési helyei.

A **mezőgazdasági tevékenységek** közül jellemző a zöldség-, gyümölcs-, és szőlőtermelés, a szántóföldi zöldségtermesztés mellett a primőrzöldség termelés is megfelelő színvonalú a térségben, melyek növekvő tendenciát mutatnak. Néhány termék országos jelentőségű: a fűszerpaprika előállítása például meglehetősen régi hagyományokra tekint vissza, a rózsatermesztés szintén magas színvonalú és nemzetközi hírnévnek örvend.

A stratégia alkotás fontos eleme a táji adottságok összegzése és egy arra épülő stratégia kialakítása.

Algyő, Deszk, Ferencszállás, Kübekháza, Klárafalva, Tiszasziget, Újszentiván: a településeken található szikes talaj tökéletes a rózsatermesztésre, így ezen a településeken a területi adottságokból kifolyólag a rózsatermesztés jellemző. A 2012. évi XXX. törvény a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról törvény értelmében a szőregi rózsató (Szeged-Szőreg) közösségi oltalom alatt álló kiemelt nemzeti érték, 2013. január 31-én a szőregi rózsató bekerült a Magyar Értéktárba.

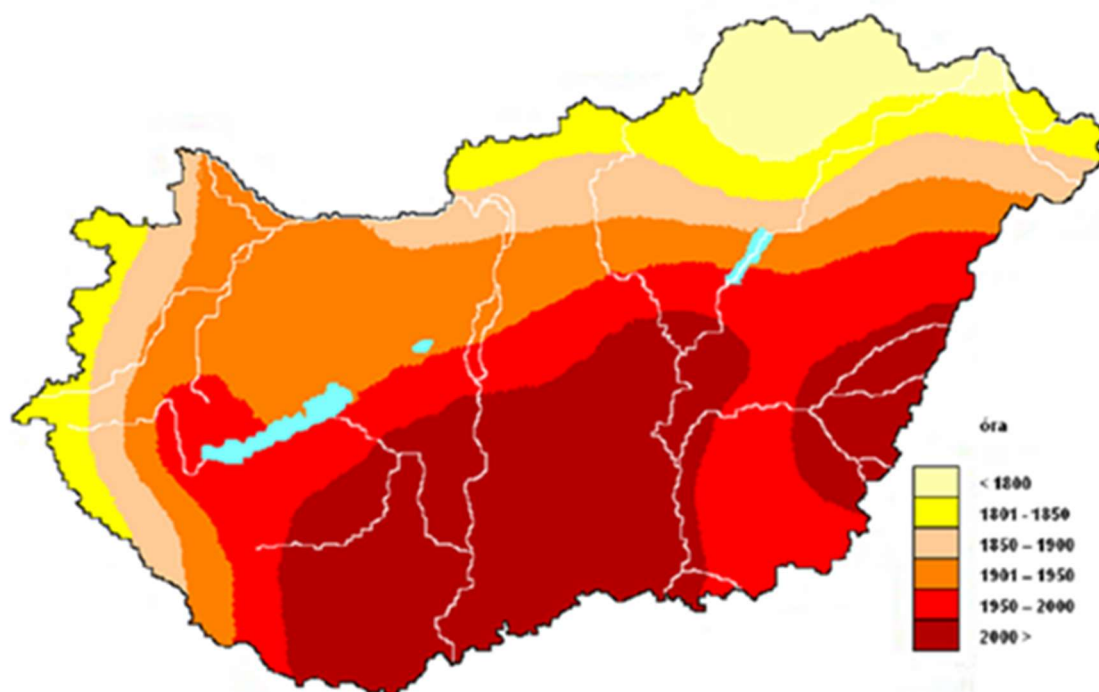
A szőregi rózsató oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel védett nemes rózsatóvet Szeged-Szőreg, Szeged-Mihálytelek, Szeged-Gyálarét, Deszk, Újszentiván, Kübekháza, Tiszasziget és Algyő települések közigazgatási határain belül állítják elő.

Dóc, Domaszék, Sándorfalva, Szatymaz: a helyi homokvilági klímának köszönhetően olyan jellegzetes íz-világú zöldség- és gyümölcsféléket termesztenek eredményesen, amelyek országosan is ismertek, keresettek.

Röszke: Hungarikum, Szegedi fűszerpaprika-őrlemény termesztése.

A térség jelentős megújuló energetikai potenciállal rendelkezik, amelyek hasznosítása a fosszilis energiahordozóktól, illetve az import energiától való függőség csökkentése mellett a gazdasági fejlődés ígéretes iránya lehet. Földtani okok miatt országos és európai összehasonlításban is kiválóak a geotermikus adottságok a megyében. Az agroökológiai adottságok alkalmasak a biomassa versenyképes felhasználására az energiaiparban. Szintén kiválóak a lehetőségek a napenergia hasznosítására, mivel a besugárzás mértéke nagy és a napsütéses órák száma magas.

Napsütéses órák száma Magyarországon

Összegzés

A települések területe Szeged városát öleli körül. A települések összlakossága 37 375 fő. A tervezési területen két folyó a Tisza és a Maros is átszeli. Térség közelében három országhatár találkozási pontja van. Elmondható, hogy a tervezési terület infrastrukturális ellátottsága Szeged városának köszönhetően kedvező.

Környezeti adottságok tekintetében elmondható, hogy az alapvetően síkvidéki terület az ország napfényben egyik leggazdagabb vidéke az évi napfényes órák száma 2050-2100 közötti. A talajadottságok két részre bonthatóak, a térség nyugati részén található az alacsonyabb termőképességű homokvidék és a termékeny talajú Marosszög, amely a Tisza-Maros torkolattól az országhatárig terjed. Az alacsony termőképességű ámde napsütéses órák számában gazdag terület tökéletes a gyümölcs különösképp a barack fajták termesztésére, míg a szikesebb talajú Marosszög a rózsatermesztésre és a Tisza menti területek kiváló paprika és zöldségtermő területek melyeknek nagy hagyománya van a térségben. A magas napsütéses órák száma miatt a térség jelentős megújuló energetikai potenciállal rendelkezik.

A települések többségének nagy gondot okoz a helyben foglalkoztatottsági lehetőségek hiánya, Tiszaszigeten ez az arány 1%, Újszentivánon 2%, míg Rószkén kiugró kivételként azért 50-60% ez az arány, mert helyben található az Unilever cégnek egy élelmiszer feldolgozó üzege. A legtöbben tehát Szegedre járnak be dolgozni, így az aktív korú népesség – főleg a Szegedről kiköltözők – kötődése a kistelepülésekhez nehezen alakul ki.

Mivel a térség gazdag a természetes és természetközeli vizekben, az egész térségre jellemző szabadidős lehetőség a horgászat és a vadászat. A természetvédelmi területeken, a folyók mentén és az összefüggő erdőkben kirándulni lehet. További szabadidős kikapcsolódást jelentenek a kézműves foglalkozások és szakkörök, illetve a sportolási lehetőségek.

A térség minden települése rendelkezik sportpályával, Dócot kivéve pedig minden településen található kiemelten az általános iskolások fizikai fejlődését szolgáló tornaterem. A térségben négy települést kivéve az uszodától a lovaglón át az edzőteremig sok egyéb sportolási lehetőség áll a helyi lakosok rendelkezésére, természetesen a legnagyobb sportolási lehetőség a térség központjában, Szegeden található.

Kulturális adottságok tekintetében Az térséghez tartozó települések jellegzetesen tanyás alapú települések, a mai napig megőrizték e sajátosságukat, jelentős kulturális örökséget képviselnek. A térségre jellemző a „multikulturális sokszínűség”: a kézműves és népművészeti hagyományok, vallás, valamint a nemzetiségek jelenléte, magas aránya, nemzetiségi kultúrájuk magas színvonala.

Műemlékek ill. nevezetes helyek a legtöbb településen vannak, de ezek többségét nincsen miből felújítani, pedig ezek kiépítettsége segítené a falusi turizmus fejlődését és bizonyára több szegedi turista is kilátogatna ezekre a közeli településekre ha lenne miért (piheni helyek, felújított épületek, programkínálat).

Turisztikai kínálat szempontjából a térségben a kereskedelmi szálláshelyek uralják a piacot 2013-ban 454 férőhely közül választhattak a turisták szemben az 51 falusi férőhellyel. Igény mutatkozik a falusi szálláshelyekre, ugyanis amíg 2010-ben 466 falusi vendégéjszakát töltöttek a térségben addig 2013-ban 862 vendégéjszakát töltöttek a turisták. Három év alatt közel megduplázódott az érték. A falusi turizmusra megnövekedett igény további kielégítését a falusi turizmushoz köthető turisztikai attrakciók is segíteni fogják.

4.2 A 2007-2013-as HVS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések

Az alábbiakban a jelenlegi HFS szerkezetét áttekintve az aktuális célkitűzések alapján értékeljük az előző HVS intézkedéseinek eredményeit.

A. Helyi örökség megőrzése

A 2013-as Stratégia eredményei: Kulturális értékeink megőrzésének érdekében helytörténeti gyűjtemények, tájházak kialakítása, meglévők fejlesztése, helyileg vagy országosan nem védett épületek/építmények külső és/vagy belső felújítása, környezetének rendbetételére bővítése, új építése, eszközök beszerzése és a fejlesztéshez kapcsolódó marketing tevékenység. A települések egységes arculatának kialakítása.

Az intézkedés eddigi hatására négy településen felújításra és kialakításra kerültek tanyai épületek, helytörténeti gyűjtemények és/vagy az egységes kisvárosi hangulat kialakítása valósult meg.

A településeken kialakított helytörténeti gyűjtemények például Domaszéken és Bordányban túraútvonalhoz kapcsolódnak, valamint számos program helyszínéül szolgálnak mind a településen élőknek mind a turistáknak.(szüreti mulatság, lovas nap, hagyományörző lakodalmak, óvoda iskolás foglalkozások, hagyományörző szakkörök).

A 2013-as Stratégia céljai: „Szellemi és tárgyi értékeink megőrzése, helytörténeti gyűjtemények, tájházak kialakítása, meglévők fejlesztése, helyileg vagy országosan nem védett épületben belső infrastrukturális átalakítások támogatása, eszközbeszerzés” intézkedésben a HVS megvalósítása során kitűzött cél volt, hogy 2013-ig a térségben minden településen legyen tájház vagy helytörténeti gyűjtemény, melyeket túraútvonalakhoz rendelhetünk, ezzel is erősítve a térségi kohéziót. Új civil szervezetek alakulnak meg, akik önkéntes és nonprofit alapokon működnek és fenntartják a hagyományokat.

Az intézkedés eddigi hatására hat településen felújításra került vagy kialakításra kerülnek tájházak, valamint tradicionális eszközök. Az eddig megvalósult fejlesztések jól láthatóan hasznosulnak mind a turizmusban, mind a településen élők körében (programok foglalkozások) így szükséges további forrást csoportosítani ezen intézkedésre a további felmerült projektigények kiszolgálására (pl. falukemence kialakítás, szobrok építése, helytörténeti gyűjtemény).

A stratégia helyessége mérhető: igen

B. A helyi életminőség megóvása, fejlesztése

A 2013-as Stratégia eredményei: Helyi életminőség javításának érdekében civil szolgáltató központok infrastrukturális fejlesztése, valamint a szolgáltatások bővítése nem valósult meg, több településen IKSZT-k alakultak. Civil szervezetek vagy önkormányzat által működtetett sportcélú és szabadidős létesítmények kialakítása, a meglévők fejlesztése valósult meg. Sportlétesítményekhez kapcsolódó épületek, építmények, épületrészek kiszolgáló létesítmények építési, felújítási, bővítési munkái, energetikai fejlesztések valósultak meg.

A 2013-as Stratégia céljai: „Az aktív szabadidős programok ösztönzése érdekében szabadidős fejlesztések létrehozása. Az intézkedésben a HVS megvalósítása során kitűzött cél volt, hogy a térségben minimum 3 új, a szabványoknak megfelelő játszótér épüljön.

A sportolásra alkalmas helyek megújuljanak, új eszközök kerüljenek beszerzésre, valamint több a lakosság szabadidő eltöltésében fontos közösségi program kerüljön megrendezésre, amelynek a hely- és eszközszükséglete biztosított legyen. Az intézkedés hatására 3, a szabványoknak megfelelő játszótér épült, valamint a tervezési területen 9 sportcélú támogatott kérelem beruházása *valósult meg*.

A sport minden életkorban az egészséges életmód fontos része, és betegségmegelőző hatása mellett egyre több betegség gyógyításában és utókezelésében is értékes eszköz. Egyes településeken például

Dócon a sport funkció mellett egy-egy ilyen jellegű beruházás közösségi funkciót is ellát mint, a LEADER első körében kialakított labdarugópálya korszerűsítése. A megvalósult fejlesztések sok esetben a sport és a közösségépítő hatás mellett turisztikai szolgáltatást is bővített pl. Algyő borbálafürdő sportcélú beruházása, Sándorfalván a Nádasztó Szabadidőparkban kialakított rekreációs eszközök és homokos sportpálya.

A továbbiakban szükséges ösztönözni a sportcélú beruházásokat, mivel a sport egyes területei különböző formában, de jelentős mértékben hozzájárulnak az emberek életminőségének javításához, fontos szerepet játszanak a magyarokat érintő túlsúlyból eredő betegségek megelőzésében, így egészségmegőrzés szempontjából is szükséges támogatni ezen célú beruházásokat.

„Civil szolgáltató központok infrastrukturális fejlesztésének elősegítése (ingatlan felújítása, kisléptékű infrastruktúra fejlesztés és eszközbeszerzés)” intézkedésben a HVS megvalósítása során kitűzött cél volt, hogy minimum 2 új civil szolgáltató központ kerüljön kialakításra, felújításra, amely a 21. századi elvárásoknak megfelel. Új munkahelyek teremtésével biztosítva legyen a központ működése. Az intézkedés hatására összesen 9 civil szolgáltató központ fejlesztésére irányuló támogatott kérelem beruházása valósul meg.

Tervezési területünk településein fontos szerepet töltenek be a civil szolgáltató központok, mivel számos a településeinken élő ember otthonában nincs internetkapcsolat, valamint nem aktív számítástechnikai felhasználók, így sok esetben a civil szolgáltató központok nyújtanak segítséget a településen élők mindennapi bürokratikusságában is. Az intézkedés végrehajtásának tapasztalatai alapján szükséges még forrást csoportosítani ezen intézkedésre, hogy a tervezési területünk összes településén létesülhessen civil szolgáltató központ, mely intézmények segítik a helyben élők mindennapjait.

C. Helyi turizmus fejlesztése

A 2013-as Stratégia eredményei: „Túraútvonalakhoz kötődő falusi, vagy egyéb szálláshelyek felújítása, valamint szálláshelyhez köthető, illetve nem köthető turisztikai szolgáltatás támogatása érdekében a tevékenységhez kapcsolódó épület, épületrészek, építési munkák, eszközbeszerzés és a fejlesztéshez kapcsolódó marketing tevékenység támogatása valósult meg. A helyi értékeket, hagyományokat megismertető, kulturális rendezvények, táborok és kapcsolódó eszközbeszerzésre, marketing tevékenység támogatása valósult meg. bővültek a turisztikai szolgáltatások, valamint szálláshelyek fejlesztésével javultak a vendégfogadás feltételei.

A 2013-as Stratégia céljai: „A vendégfogadás feltételeinek javítása. A meglévő szálláshelyek kapacitás bővítése, minőségi fejlesztése és a szálláshelyeken kínált szolgáltatások körének bővítése, valamint új, magasabb kategóriájú szálláshelyek létesítése a hátrányos helyzetű településeinken.” intézkedésben a HVS megvalósítása során kitűzött cél volt, hogy a „településeken összességében a fejlesztés eredményeképpen 30 új szálláshely kerüljön kialakításra, új szolgáltatások jelenjenek meg a településeken. A szolgáltatások színvonalát és turisztikai hatását a településeken eltöltött vendégéjszakák számában mérhetjük, mely a projekt lezárását követő második évben megkétszereződik majd. Az intézkedés eredményeképpen (ÚMVP III. tengely) 13 új munkahely jött létre, valamint 9 négy napraforgós minősítésnek megfelelő szálláshely. Igény mutatkozik a falusi szálláshelyekre, ugyanis amíg 2010-ben 466 falusi vendégéjszakát töltöttek a térségben addig 2013-ban 862 vendégéjszakát töltöttek a turisták. Három év alatt közel megduplázódott az érték. A falusi turizmusra megnövekedett

igény további kielégítését a falusi turizmushoz köthető turisztikai attrakciók is segíteni fogják. Az intézkedés végrehajtásának tapasztalatai alapján szükség mutatkozik a térségben található turisztikai attrakciók támogatására (pl. használaton kívüli malom turisztikai célú bemutatása).

„Különböző környezetvédelmi akciókkal pl. illegális hulladéklerakók felszámolásával, megszüntetésével a lakosság környezettudatos magatartásának ösztönzése, térségi szintű környezetvédelmi akciók szervezése.” intézkedésben a HVS megvalósítása során kitűzött cél volt, hogy évenként két alkalommal kerüljenek megrendezésre térségi szintű települési akciók, a lakosság körében erősödjön a környezettudatos szemlélet, megszűnjenek az illegális hulladéklerakók. Az intézkedésnek köszönhetően 11 kérelem kapott támogatási határozatot. A már megvalósult rendezvényeken megkezdődött a lakosság környezettudatos szemléletformálása.

„Nyári táborokban szervezett programok megvalósítása, települési, térségi szintű tematikus programok, rendezvények támogatása volt a cél. pl. ÉLETMÓD tábor” intézkedésben a HVS első körös LEADER kiírás megvalósítása során kitűzött cél volt minimum 4 tábor megszervezése a gyermek és ifjúsági korosztály számára, illetve további 4 települési és/vagy térségi szintű program megrendezése. Az intézkedésnek köszönhetően 10 kérelem kapott támogatást a fenti programok megvalósítására. Az eddig megvalósult táborok és rendezvények nagyon erős közösségépítő hatással rendelkeznek kiemelten fontosak a települések életében, valamint kulturális és hagyományőrző hatásuk is jelelős pl. Deszk határok nélkül tábor (szerb kisebbség, multikulturális rendezvény) Dóc kulturális értékeit bemutató rendezvény, Kübekháza Operettfalu országos jeletőségű stb. A továbbiakban szükséges forrást csoportosítani ezen intézkedésre a felmerült igények kielégítésére (pl. Hittantábor, multikulturális rendezvény)

D. Gazdasági környezet fejlesztése

A 2013-as Stratégia eredményei: Rendezvény- és terméktér kialakítása: 2 helyi termék és rendezvénytér kialakítása valósult meg, amely a közösségi élet élénkítése érdekében a helyi kézművesek, vállalkozók és termelők számára nyújt lehetőséget a megjelenésre és piacra jutásra. A helyi gazdasági környezet fejlesztése érdekében a helyi termékek (helyi termék: a Déli Napfény LEADER Egyesület illetékességi területén honos, vagy ott megtermelt, előállított termék, vagy a LEADER Helyi Akciócsoport által helyi terméként meghatározott hagyományos termék) piacra jutásának segítése érdekében 2 pályázó a Déli Napfény LEADER Egyesület területén rendezvény- és terméktér kialakítására, átalakítására és a kialakított terméktér népszerűsítéséhez kapcsolódó marketing tevékenységre irányuló fejlesztéseket valósított meg.

A terméktér kialakítása érdekében helyi termékek bemutatására és árusítására szolgáló terméktér épület építése, épületrész felújítása, bővítése, korszerűsítése, valamint épületgépészet kialakítása, korszerűsítése, infrastrukturális fejlesztése támogatott.

Helyi termékek, szolgáltatások fejlesztése: Elsősorban helyi termékek (helyi termék: a Déli Napfény LEADER Egyesület illetékességi területén honos, vagy ott megtermelt, előállított termék vagy a LEADER Helyi Akciócsoport által helyi terméként meghatározott hagyományos termék) létrehozását, feldolgozását, új piacok feltárását, mely a helyi erőforrások, termékek, alapanyagok hasznosításának támogatása valósult meg. A helyi gazdasági környezet fejlesztése érdekében a mezőgazdasági vállalkozások, vállalkozók fejlesztésének támogatása valósult meg.

Bemutató gazdaságok támogatása: A helyi gazdasági környezet fejlesztése és a tudástranszfer átadása érdekében bemutató gazdaságok (bemutató gazdaság: a feldolgozáson keresztül a késztermékek

előállításáig a fogyasztók, látogatók általi nyomon követésre alkalmas gazdaság, elméleti és gyakorlati szintű ismeretterjesztés, termékkóstoltatás és értékesítés) létrehozása és fejlesztése valósult meg.

Szatymazi vaddisznós kert országos látogatottságú fejlesztés, többek között a Budapesti állatkert is vásárolt már tőlük állatokat, valamint közmédiából is ismert Bálint gazda is ellátgatott a fejlesztés helyszínére.

A Déli Napfény LEADER Egyesület területén Innovatív és Energia hatékony megoldások támogatása: A helyi gazdasági környezet fejlesztése és az innovatív (innovatív megoldás: a projekt megvalósításával a megvalósítás tervezett helye szerinti településen új terméket, új technológiai módszert, eljárást, szolgáltatást, új termelési előállítási folyamatot alkalmaz) és energia hatékony megoldások támogatása érdekében az innovatív és energia hatékony megoldás bevezetéséhez szükséges, infrastrukturális fejlesztése valamint a tevékenységhez kapcsolódó eszközbeszerzése, marketing tevékenység támogatása valósult meg.

Települési média fejlesztése: A helyi gazdasági környezet fejlesztése és életminőség javítása érdekében a települési újságok, helyi rádió és televíziós programok valamint web alapú média kialakítása, fejlesztése, színvonaluk javítása. Írott és elektronikus média fejlesztése érdekében eszközbeszerzés, marketing tevékenység támogatása valósult meg. A támogatás célja a nyilvánosság biztosítása a térségben élők számára valamint az információ áramlás fejlesztése a lakosság és a helyi vállalkozók között, a piac fejlesztés érdekében.

A 2013-as Stratégia célja: Az akciócsoport tervezési területén működő üzletekben helyi termékek forgalmazásához illő termék-tér kialakítása és a kialakított terméktér népszerűsítéséhez kapcsolódó marketing tevékenység” célterületben a HVS megvalósítása során kitűzött cél volt, hogy minden településen, 1-1 helyszínen kialakításra kerüljön a helyi termékek tárolására, árusítására alkalmas "LEADER pole". A fenti célkitűzésből jelenleg egy projekt sem valósult meg, aminek legfőbb oka, hogy csak Sándorfalvára tudtuk desztinálni ezt a célterületet, mivel a többi település 5000 fő alatti, így a III. tengely mikrovállalkozások fejlesztése célterületben is pályázható minisztériumi álláspont szerint, így a LEADER-ben a többi település nem pályázhatott erre a célterületre.

A „Mezőgazdasági vállalkozások szolgáltatásainak korszerűsítése” intézkedésben a HVS megvalósítása során kitűzött cél volt, hogy a mezőgazdasági vállalkozások szolgáltatásainak minősége javuljon, új szolgáltatások jöjjenek létre. Növekedjen a helyi identitás, melyet az ott élő és helyben értéket előállító vállalkozók generálnak. A helyi vállalkozások kötődése a saját területükhöz a velük kapcsolatban álló lakók érdeke is lesz, ezzel nő a terület népességmegtartó ereje. Az első körös LEADER kiírásban egy kérelem érkezett be ezen célterületre, a második körben több, érdemi pályázat kapott támogatási határozatot. A későbbiekben növelni szükséges ezen intézkedés tekintetében a maximális projektméretet, valamint nagy probléma, hogy a kifizetési kérelem benyújtásáig vállalkozóvá kell válnia a kérelmezőnek, így az őstermelő ügyfél nem valósíthatta a beruházását a fenti kritériumok teljesülése nélkül.

4.3 A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások

Az átfogó célok illeszkedése a területi és ágazati OP-khoz kapcsolódó tematikus és specifikus célokhoz

A TOP kapcsán az 1., 5., 6. prioritási tengelyhez kapcsolódó „(8) A foglalkoztatás bővítése és a munkaerő mobilitásának támogatása” tematikus célkitűzés mutat illeszkedést. Az 1. prioritáshoz köthető „(3) A kkv-k versenyképességének fokozása” tematikus cél, valamint a 3. prioritáshoz kapcsolódó „(4) Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása minden ágazatban” tematikus cél ugyancsak az átfogó célokkal mutat illeszkedést. Szeged város Integrált Terülefejlesztési Stratégiájának 3-as számú specifikus célja „A város népességmegtartó erejének növelése a települési környezet és a közösségi terek fejlesztésével, a leszakadó városi területek revitalizálásával, új területek integrálásával és a fenntartható közlekedési rendszerek támogatásával” és 4-es számú specifikus célja „A lakosság életminőségének javítása és a társadalmi befogadás előmozdítása a humán szolgáltatások minőségi fejlesztésével” illeszkedik a Helyi Fejlesztési Stratégia 2 számú átfogó céljához.

Specifikus célok kapcsán a 6. prioritáshoz köthető „Város-vidék együttműködést és a városok közösségvezérelt fejlesztését erősítő helyi gazdaság- és településfejlesztés”, továbbá „A foglalkoztathatóság javítása és a helyben, a helyi és térségi gazdasági szereplők által foglalkoztatottak számának növelése” célok illeszkedése mutatható ki az 1. és 2. átfogó célokkal.

A Helyi Fejlesztési Stratégia D1, D2 és D3 intézkedése segíti a térség mikrovállalkozásainak versenyképességének növelését ezt kiegészítve a GINOP esetében az 1. prioritáshoz kapcsolódó „(3) A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA esetében), a halászati és akvakultúra-ágazat (az ETHA esetében) versenyképességének javítása”, továbbá a „(4) Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása minden ágazatban” tematikus célok illeszkednek és egészítik ki intézkedéseinket, míg specifikus célok kapcsán a „Vállalatok versenyképességének javítása (ipar- és innováció politikai fókusszal)”, a „Vállalatok működéséhez szükséges infrastrukturális háttér fejlesztése”, a „Vállalkozások hálózatosodásának elősegítése”, a „Vállalkozások versenyképességének javítása a kiemelt növekedési zónákban és térségekben”, és a Vállalkozások megújuló energiafelhasználásának és energiahatékonyságának növelése” célok kapcsolódnak a céljainkhoz.

Az IKOP-pal összefüggésben a 2. és 3. prioritásokhoz kapcsolódó „TEN-T törzshálózat fejlesztése”, „TEN-T átfogó hálózati fejlesztések” valamint a „Regionális közúti elérhetőség javítása” és „Közlekedésbiztonság javítása” specifikus célok ugyancsak az A1. átfogó célhoz kapcsolhatóak.

A KEHOP fejlesztési irányai és céljaival szoros kapcsolatban állnak a koncepciónk átfogó céljaival, illetve azok tartalmi elemeivel. A jelentős hangsúly helyeződik a megújuló és alternatív energetika témájára, amely a KEHOP 5. „Megújuló energiaforrások alkalmazása, energetikai és energiahatékonysági fejlesztések” prioritásának S1. és S2. (Az energiahatékonyság és az energia-megtakarítás növelése a köz-, lakossági- és gazdasági szektorokban) specifikus célkitűzéseivel kapcsolódik szorosabban. Ezenkívül Csongrád Megye Területfejlesztési Programja 19. pontjához ugyanezek okokból, ui. a megyei koncepció vízgazdálkodással szorosan összefüggő első prioritásának specifikus céljai közül az az A2-vel is kapcsolatot mutatnak a Csongrád megyei koncepcióban megfogalmazott tartalmával.

A VP jellegének megfelelően alapvetően a vidék, az agrárium, mezőgazdaság és élelmiszertermelés és feldolgozás kapcsán fogalmaz meg célokat és beavatkozási prioritásokat. Koherencia vizsgálatunk ez utóbbi tartalmi elemeit veti össze a stratégiánk célstruktúrájával. A stratégiánk céljai közvetlenül kapcsolódnak a Vidékfejlesztési Program főbb fejlesztési irányaihoz.

Az EFOP-ban megjelenő fejlesztési irányok (alapvetően a szociális, egészségügyi és oktatási infrastruktúra fejlesztése, valamint a társadalom egészségi, szociális és befogadó képességének, továbbá képzettségi szintjének javítása) a stratégiánkban önálló célkitűzésként, átfogó, területi, illetve specifikus célként nem jelennek meg, azonban horizontális cél illeszkedik azokhoz.

Ágazati

Stratégiánk kapcsolódik a **VP2.** (A versenyképesség fokozása a mezőgazdasági termelés valamennyi típusa esetében és a mezőgazdasági üzemek életképességének javítása), valamint **VP 3.** (Az élelmiszerlánc szervezésének és a kockázatkezelésnek a mezőgazdaság terén történő előmozdítása) prioritásához.

A HelyiFejlesztési Stratégia tartalmát befolyásoló térségi szintű fejlesztési prioritások:

Csongrád Megye Területfejlesztési Program átfogó céljai:

A2. Klímaváltozásra reagáló innovatív gazdaság és erőforrás-gazdálkodás

Az éghajlati viszonyok megváltozásából adódó kedvezőtlen hatások csillapítása érdekében gyakorlatilag minden fejlesztési tevékenység során szem előtt tartandó, horizontálisan beépülő és sokszor szigorú korlátozásokat jelentő környezeti-, fenntarthatósági szempontok mellett az alternatív energetikai megoldások irányába történő markáns elmozdulás újszerű, dinamikus fejlődő gazdasági ágazat kibontakozását eredményezheti. Csongrád megye jelentős része a klímaváltozás következményei által veszélyeztetett térségek közé tartozik. Ennek megfelelően a megye stratégiai céljainak együttesen a megelőzés, felkészülés és a dinamikus alkalmazkodás teljes spektrumának környezeti, társadalmi és gazdasági feltételeit meg kell teremtenie.

A3. Vállalkozó kedvű, jól képzett társadalomra épülő kooperáló gazdaság a megyei húzóágazatok bázisán

A megye gazdasági struktúrájában és a foglalkoztatásban jelentősen nő az agrárium élőlétféle-igényes ágazatainak szerepe (kertészet, állattenyésztés, halgazdálkodás, tájfenntartás, természetmegőrzés)

HFS tartalmát befolyásoló térség gazdasági és környezeti fejlődését és a befogadást támogató programok szolgáltatások:

Szeged és Térsége Turisztikai Nonprofit Kft célkiűzéseivel összhangban alakítottuk ki Helyi Fejlesztési Stratégiánk Inpotézkedéseit:

Kapcsolódási pontok:

Kulturális turizmus támogatása: Hungarikumk, szellemi kulturális örökségek, fesztiválok.

Aktív turizmus: A térség természeti adottságai (Tisza, Maros, sík domborzati viszonyok) lehetővé teszik a sokszínű aktív turisztikai és szabadidős kínálatot (kerékpározás, lovaglás, vízi sportok, segway-túrák)

4.4 SWOT

A SWOT mátrixot elemeire bontva részleteztük, jelöléssel ellátva.

Erősségek

E1. Az adottságoknak megfelelő változatos zöldség és gyümölcsstermesztő kapacitás; országos jelentőségű termékek (fűszerpaprika, őszibarack, paprika)

E2. Magas gazdasági aktivitás, tájsajátos módon

E3. Jelentős a tanyai gazdaságok száma, termelési hagyományok megléte

E.4. Kiváló közlekedési kapcsolódás az ország többi térségéhez

E 5.. Az aktív civil szervezeti bázis segíti a KKV-k fejlődését is.

E 6. Jelentős a természeti látványosságok (helyi és országos védettséget élvező természetvédelmi területek) és a rekreációra alkalmas területek aránya.

E 7.. Számos természeti és kulturális érték található, ezek közül jónéhány kiemelkedő vallási tárgyú helyi kulturális épített örökség.

E8. Idegenforgalim vonzerővel bíró helyi népművészet művelői, kézművesek, falusi vendéglátóhelyek, sokszínű szellemi és tárgyi kultúra jelentős

Gyengeségek

Gy 1. Hiányoznak a korszerű feldolgozás feltételei a nagyobb hozzáadott értékű tevékenységekkel

Gy 2. Erős agrár-orientáltság és a feldolgozóipar relatív kisebb aránya illetve nem illeszkedése a helyi termékekhez

Gy 3. Környezeti viszonyok és problémák, vízellátottsági helyzet a tanyás területeken, amelyek megoldása hagyományosan nagy erőforrást igényelne

Gy 4. Kedvezőtlen népességi mutatók , azaz előregedő, városba áramló népesség

Gy.5. Jelentősen nem javuló helybéli munkahely-szám mutatók

Gy 6. A tanyák infrastrukturális ellátottsága (ivóvíz, szennyvíz, utak állapota) nem kedveznek a helyben lakók szolgáltatás-eléréséhez és a társadalmi-gazdasági vérkeringésbe való bekapcsolódásának

Gy 7. A turisztikai adottságok, meglévő helyi értékek elszigetelt megjelenése helyben , megyei és országos szinten ; kevés a turisztikai lehetőségekhez kapcsolódó, kísérő szolgáltatás a térségekben. (Pl. kerékpárútvonalak mentén kerékpárkölcsonzók)

Gy 8. Sajátos turisztikai jelleg és arculat hiánya jellemzi a területet

Gy 9. A lakosságot a mozgásszegény életmód jellemzi, vidéken kevés a felnőtt és fiatal lakosság számára helyben elérhető és sportolási és aktív szabadidős színtér

Gy 10. Alacsony az együttműködés hajlandóság az azonos tevékenységet végző KKV-k között, illetve erős rivalizálás

Lehetőségek

- L1. A közös, összehangolt fejlesztések és szinergikus hatások a turizmus fejlődésére
- L2. Összehangolt turisztikai programcsomag kialakítása
- L3. Helyi termékek helyi feldolgozása erősítése
- L4. Együttműködések, megállapodások generálása
- L 5. Más pályázati rendszerekhez való csatlakozás lehetősége a kiegészítő források kapcsán
- L6. A diverzifikáció lehetőségeinek feltérképezése, új vállalkozási formák és témák elősegítése
- L7. Alternatív erőforrásfelhasználás kiaknázása, újszerű táj/térség erőforrás felhasználás

Veszélyek

- V1. A helyi termékek és diverzifikált új termékek iránt a kereslet nem jelenik meg vagy nem állandó
- V2. A fiatalok nem találják meg magukat a terület adta lehetőségekben
- V3. A közösségi terek nem lesznek kihasználtak
- V4. Együttműködés hiányában, illetve az erős rivalizálás miatt nem fejlődik a térség turizmusa
- V5. Az vállalkozások innovatív megoldás keresése forráshiány miatt megghiúsul vagy foghéjas marad; Egyedi megoldásokat kidolgoznak ugyan, de ez nincs mindig összehangban az integrált lehetőségekkel.

	ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
LEHETŐSÉGEK	Offenzív stratégia E1. Az adottságoknak megfelelő változatos zöldség és gyümölcsstermesztő kapacitás; országos jelentőségű termékek (fűszerpaprika, őszi barack, paprika) E2. Magas gazdasági aktivitás, tájsajátos módon E3. Jelentős a tanyai gazdaságok száma, termelési hagyományok megléte	Fejlesztő Stratégia L1. A közös, összehangolt fejlesztések és szinergikus hatások a turizmus fejlődésére L2. Összehangolt turisztikai programcsomag kialakítása L3. Helyi termékek helyi feldolgozása erősítése L4. Együttműködések, megállapodások generálása L 5. Más pályázati rendszerekhez való csatlakozás lehetősége a kiegészítő források kapcsán

	E.4. Kiváló közlekedési kapcsolódás az ország többi térségéhez E 5.. Az aktív civil szervezeti bázis segíti a KKV-k fejlődését is. E 6. Jelentős a természeti látványosságok (helyi és országos védettséget élvező természetvédelmi területek) és a rekreációra alkalmas területek aránya. E 7.. Számos természeti és kulturális érték található, ezek közül jónéhány kiemelkedő vallási tárgyú helyi kulturális épített örökség. E8. Idegenforgalim vonzerővel bíró helyi népművészet művelői, kézművesek, falusi vendéglátóhelyek, sokszínű szellemi és tárgyi kultúra jelentős	L6. A diverzifikáció lehetőségeinek feltérképezése, új vállalkozási formák és témák elősegítése L7. Alternatív erőforrásfelhasználás kiaknázása, újszerű táj/térség erőforrás felhasználás
VESZÉLYEK	Védekező Stratégia L1. A közös, összehangolt fejlesztések és szinergikus hatások a turizmus fejlődésére L2. Összehangolt turisztikai programcsomag kialakítása L3. Helyi termékek helyi feldolgozása erősítése L4. Együttműködések, megállapodások generálása L 5. Más pályázati rendszerekhez való csatlakozás lehetősége a kiegészítő források kapcsán L6. A diverzifikáció lehetőségeinek feltérképezése,	Elkerülő Stratégia V1. A helyi termékek és diverzifikált új termékek iránt a kereslet nem jelenik meg vagy nem állandó V2. A fiatalok nem találják meg magukat a terület adta lehetőségekben V3. A közösségi terek nem lesznek kihasználtak V4. Együttműködés hiányában, illetve az erős rivalizálás miatt nem fejlődik a térség turizmusa V5. Az vállalkozások innovatív megoldás keresése forráshiány miatt megghiúsul vagy foghéjas marad; Egyedi megoldásokat kidolgoznak ugyan, de ez nincs mindig

	új vállalkozási formák és témák elősegítése	összhangban az integrált lehetőségekkel.
	L7. Alternatív erőforrásfelhasználás kiaknázása, újszerű táj/térség erőforrás felhasználás	

Offenzív stratégia: A turisztikai programok összehangolt fejlesztése nem valósult meg az elmúlt ciklusban, szükség van az akciócsoport területén, és/vagy térségi szintű hatékony együttműködésekben alapuló programcsomagok összeállítására, melyhez a kisebb, helyi turisztikai elemek is csatlakozhatnak, közösen választ adva a rövid tartózkodási időt generáló turisztikai vonzerők problémájára. A közös, összehangolt fejlesztések eredményeképp kialakuló szinergikus hatások megteremtik a feltételeit, hogy a turizmus egy stabil bevételi forrás legyen a térség lakói számára. A helyi kisléptékű fejlesztések összehangolása és ráépülése a nagyobb szabású attrakciókra, kiegyensúlyozott jövedelemforrást biztosít az „akciócsoport-szintű” szervezeteknek.

Fejlesztő Stratégia: Stratégiánkban hangsúlyt a térség gazdag kulturális szellemi és tárgyi emlékeinek megőrzése. A vidéki élet értékeinek fennmaradásához elengedhetetlen az állagmegóvásuk és a kapcsolódó hagyományőrzés. Akciócsoportunk településeiben jelentős számú vallási hagyományú tárgyi emlék található, melyek megőrzése fontos a helyi közösségeknek, így a turisztikai célzat mellett az identitás kialakulásának forrása a kulturális értékek megőrzése és megismertetése.

A termékek piacra juttatásában a helyi, közvetlen piacok szervezetrendszerének erősítésére igény mutatkozik. Ez esetben a teljes térséget magában foglaló termelésnek, feldolgozásnak és piacra juttatásnak különös jelentősége van, a teljes lánc felépítése kiemelkedő fontosságú. A komplex megyei fejlesztéshez igazodó helyi támogatásokat tervezünk akciócsoportunk területén.

A megújuló energiaforrások használata, a gazdaságokban alkalmazható környezetbarát megoldások új távlatokat nyithat a vidéken boldogulni akaróknak. A szükséges szemléletváltás már megkezdődött, de erősítése folyamatosan szükséges. A helyi adottságok kihasználása elsődleges szempont, így a napenergia elterjedése

Védekező Stratégia: A mezőgazdaság és a korszerűsödő feldolgozóipar csökkenő népességeltartó képességével összefügg az életminőség romlás. A megye kulturális és természeti értékei sokaságuk és elismertségük ellenére sem tudnak a tőlük remélt mértékű gazdaságfejlesztő, jövedelemtermelő erőforrásokká válni. A vidékre jellemző negatív gazdasági jelenséget mérsékelheti a helyi termékek, szolgáltatások kisléptékű fejlesztése. A helyben előállított agrártermékek (alapanyag, feldolgozott termék) piacra jutása nehéz az olcsó mezőgazdasági és élelmiszeripari importtal szemben.

Elkerülő stratégia: A sok esetben elszigetelt vidéki térségek elérhetőségének problémaköre is stratégiai kérdés, a fizikai értelemben vett- és egyéb kommunikációs elérhetőség terén egyaránt. Az önálló gazdaságok életképességéhez szükséges alapvető infrastrukturális feltételek biztosítása hozzásegítheti a vidéki településeket a valóban vonzó életkörülmények megteremtéséhez.

A vidéki térségek leszakadás az infokommunikációs rendszerek, szolgáltatások terén folyamatos. A helyi informatikai szolgáltatás fejlesztése kihat a helyben élők életminőségére. A lakosságot széles körben elérő közösségi terek, szolgáltatások fejlesztésének népességmegtartó ereje van.

4.5 Fejlesztési szükségletek azonosítása

- L1. A közös, összehangolt fejlesztések és szinergikus hatások a turizmus fejlődésére
- L2. Összehangolt turisztikai programcsomag kialakítása
- L3. Helyi termékek helyi feldolgozása erősítése
- L4. Együttműködések, megállapodások generálása
- L 5. Más pályázati rendszerekhez való csatlakozás lehetősége a kiegészítő források kapcsán
- L6. A diverzifikáció lehetőségeinek feltérképezése, új vállalkozási formák és témák elősegítése
- L7. Alternatív erőforrásfelhasználás kiaknázása, újszerű táj/térség erőforrás felhasználás

Fejlesztési szükségletek azonosítása

L1 és L2-höz való kapcsolódás:

Az akciócsoport területén Szeged vonzereje meghatározza a környező települések helyzetét, lehetőségeit. A Szeged központúság a különböző gazdasági tevékenységek tekintetében is érvényesül, közös összehangolt térségi szintű fejlesztések eredményeképpen kialakuló szinergikus hatások megteremthetik a feltételeit, hogy a turizmus stabil bevételi forrás legyen az ott lakóknak.

A térségben található kistelepülések, kulturális és szabadidős programok tekintetében is erősen Szegedhez kötődnek, szükség volna helyi megoldásokra, amiktől szintén várható az ott élők helyben maradása.

L3-hoz való kapcsolódás:

Az agrártermékek többsége megfelel a piac igényeinek, minőségi termék, viszont az árversenyben legtöbbször nem állja meg a helyét, csökkenteni kell a termelési költségeket, innovatív megoldások, bevált módszerek adaptálására lenne szükség.

Fontos, hogy hozzáadott érték növekedjen. Ennek érdekében szükséges a piac igényeihez igazodó feldolgozó üzemek kialakítása, fejlesztése és az agráriumhoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése. Hatékony megoldás lehet a helyi érdekeltségek összefogása, azonos igények esetén helyi fejlesztések közös használata.

A helyben előállított agrártermékek (alapanyag, feldolgozott termék) piacra jutása nehéz az olcsó mezőgazdasági és élelmiszeripari importtal szemben. A termékek piacra juttatásában a helyi, közvetlen piacok szervezetrendszerének erősítésére igény mutatkozik. Ez esetben a teljes térséget magában foglaló termelésnek, feldolgozásnak és piacra juttatásnak különös jelentősége van, a teljes lánc felépítése kiemelkedő fontosságú a térségben, a kisebb, helyi termelők helyzetbe hozása szükséges. Ehhez kapcsolódóan a helyi együttműködések, a piacra jutás szervezeti hátterének biztosítása, érdekkozásságok, termelői csoportok ösztönzése szükséges.

L7-hez való kapcsolódás:

A vidéki térség, speciális jellegéből adódóan, energetikai szempontból is sajátos módon kezelendő. A megújuló energetika és az energiahatékonyság szinte minden szektorhoz, szolgáltatáshoz tud kapcsolódni. A vidékfejlesztés területi céljainak elérésénél is fontos szempont..

Megyei prioritású fejlesztések hatása erőteljesen befolyásolja az akciócsoport településeinek, ezáltal a helyben élők lehetőségeit.

L5 és L6-hoz való csatlakozás

Az önálló gazdaságok életképességéhez szükséges alapvető infrastrukturális feltételek biztosítása hozzásegítheti a vidéki településeket a valóban vonzó életkörülmények megteremtéséhez. Az infokommunikációs technológiák használatának elterjesztése és elősegítése, agrárvállalkozások hatékonyságának és informatizáltságának javítása A teljes agrárvertikum együttműködésre, innovációra és alkalmazkodásra épülő megerősítése.

L4-hez való csatlakozás

Az együttműködések generálását és ápolását kiemelten fontosnak tartjuk és kezeljük. Ezen alapuló tervezésünk kiemelten kezeli az együttműködés minden létező formáját és segíti annak kialakulását és épülését.

5. Horizontális célok

5.1 Esélyegyenlőség

A Déli Napfény HACS területéhez tartozó települések többsége nem a 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet **kedvezményezett járás és/vagy a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről** szóló 105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet **kedvezményezett település területéhez** tartozik, egyedüli kivétel Dóc község.

Az esélyegyenlőség biztosítása terén elvárhatóak egyrészt az általános követelmények, így a meghatározott jogszabályi kötelezettségek teljesítése, továbbá léteznek témafüggő, specifikus követelmények, melyek a HFS által felvázolt intézkedési területenként eltérhetnek.

A jogszabályi kötelezettségek mellett az esélyegyenlőség javításának lehetséges területei:

- projektről az információk hozzátétele a fogyatékkal élők számára is elérhető, érthető módon
- a szolgáltatás az érintett célcsoportok (nők, romák, fogyatékkal élők) számára nyilvánvalóan elérhető legyen,
- annak elősegítése, hogy az érintett célcsoportok tagjai minél nagyobb arányban vegyék igénybe a szolgáltatást,
- a projekt eredménye legyen pozitív hatással az érintett célcsoportokra

105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet kedvezményezett települések körébe a Déli Napfény Akciócsoport területén DÓC község tartozik, a „társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések” csoportjába. Dóc község esetében az általános esélyegyenlőségi követelmények mellett a területi specialitásokat kiemelten kezeljük. Dóc esetében a település esélyegyenlőségi tervében feltárt problémákat tekintjük alapul a HFS tervezése során.

A településen az öregedési index hátrányosan változott, a lakónépesség csökken a településről történő elvándorlás miatt is. A munkanélküliség az országos és megyei átlagot is meghaladja. Dócon a

nyilvántartott álláskereső 50 %-ának legmagasabb iskolai végzettsége 8. osztály. A településen jellemzően mezőgazdasági termelés folyik, mely lehetőséget teremt az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező lakosoknak a munkavállalásra. A mezőgazdasági vállalkozások támogatása a terület foglalkoztatottságát stabilizálja, így kedvezően hat a hátrányos helyzetű munkavállalók helyzetére. Az esélyegyenlőségi terv szerint nincs a településen olyan szervezet, program, rendezvény, amely kifejezetten a nőket érintő problémákkal foglalkozik, fokozott veszély a településen az idősek elszigetelődése, kapcsolataik beszűkülése, továbbá a tanyagondnoki szolgálat gépjárműve elavult, így az idős tanyasi lakosok elérése kritikus. A lakosság homogén összetételű, a romák száma alacsony, de problémaként jelenik meg a bekapcsolódásuk a közösségi programokba. Fejlesztendő területként jelenik meg az egészségmegőrző és javító-, aktív szabadidős programok hiánya, amin a településen működő civil szervezetek próbálnak enyhíteni, támogatásukkal kedvező hatás érhető el a felvázolt területeken.

A pályázati tervezetek és megvalósítások bírálata során a horizontális szempontok értékelésekor a fenti problémákra választ adó, azokat enyhítő megoldások előnyt élveznek.

A megadott szempontokat a pályázóknak értelmezniük kell saját projektjeikre, felelősségteljesen át kell gondolniuk, hogy projektjeik miként járulnak hozzá a horizontális szempontok erősítéséhez, tud-e előrelépést tenni e területeken. Mindez a pályázat szerves részeként kell bemutatni a projekttervezésben és megvalósításban. Nem kell minden projektnek minden szempontot érvényesíteni, valós és ellenőrizhető vállalásokra, azaz csak a projekt szempontjából értelmezhető kapcsolódásokra kell kitérni. Fontos, hogy a horizontális szempontok ne csak a projekt megvalósítása során, hanem a napi szintű működésbe is érvényesüljenek.

5.2 Környezeti fenntarthatóság

A vidékfejlesztési célkitűzések átfogó eleme a környezet védelme, ezzel összhangban a Déli Napfény Akciócsoport Helyi Fejlesztési Stratégiája, azaz a helyi örökség védelme, életminőség javítása, turisztikai és gazdasági fejlesztések projektjeinek tervezése és megvalósítása során alapvető elvárás, hogy a környezetkímélő megoldásokat részesítsék előnyben a projektgazdák.

A HFS külön intézkedési területe az innovatív és energia hatékony megoldások támogatása, kiemelten a zöld hulladék újrahasznosítása, melynek hatására csökken a kukába kerülő hulladék mennyisége, ezáltal mérsékelhető a szemétszállítás költsége. A zöldhulladék gyűjtésével és kezelésével / komposztálással egyszerre több célt is megvalósítunk – megvalósul az a törvényi kötelezettség – miszerint minden hulladékot ott kell kezelni, ahol keletkezik. Másrészt a zöldhulladékból készített komposzt tápanyagként újra hasznosul a növények gondozásában.

A projektek során további lehetséges és ellenőrizhető környezeti szempontok a megvalósítások során:

- zöld beszerzés, a pályázó a bevinni kívánt szervezeteket minősíti környezeti szempontok szerint,
- szelektív hulladékgyűjtés bevezetése vagy nagyobb arányú érvényesítése,
- fenntartható, környezetkímélő építőanyagok és fenntartható építészeti eljárások alkalmazása,
- megújuló források használata, károsodások elkerülése.
-

Ajánlatkérés esetén a szempontot megjelenítheti a beszerzés tárgyában, részletes leírásban, a beszállítótól elvárt követelmények között a szerződés feltételeiben, vagy a kiválasztásban.

A megadott szempontokat a pályázóknak értelmezniük kell saját projektjeikre, felelősségteljesen át kell gondolniuk, hogy projektjeik miként járulnak hozzá a horizontális szempontok erősítéséhez, tud-e előrelépést tenni e területeken. Mindez a pályázat szerves részeként kell bemutatni a projekttervezésben és megvalósításban. Nem kell minden projektnek minden szempontot érvényesíteni, valós és ellenőrizhető vállalásokra, azaz csak a projekt szempontjából értelmezhető kapcsolódásokra kell kitérni. Fontos, hogy a horizontális szempontok ne csak a projekt megvalósítása során, hanem a napi szintű működésbe is érvényesüljenek.

6. A HFS integrált és innovatív elemeinek bemutatása

A vidékfejlesztés komplex tevékenység, csak a fenntarthatóság kritériumainak figyelembe vételével szabad beavatkozni. A Déli Napfény akciócsoport stratégiájában a leginkább kézzelfogható innovatív elemet a környezetbarát megoldások beépítése jelenti. A *„Helyi energetikai és informatikai szolgáltatások fejlesztése”*, illetve a *„Déli Napfény LEADER Egyesület területén innovatív és energiahatékony megoldások támogatása”* intézkedések biztosítják, hogy a stratégiában súlyozottan szerepeljen a megújuló energia, újrahasznosítás, energiahatékonyosság, mely területek szinte minden szektorhoz tudnak kapcsolódni. Az energetikai korszerűsítésre irányuló fejlesztés mellett az informatikai hálózatok fejlesztése a civil szervezetek számára, a szolgáltató közösségi tér funkció hatékonyabb ellátását biztosítja.

A települések együttműködésén alapuló közös projektek megvalósítása növeli a turisztikai projektek hatékonyságát, energiatakarékos turisztikai közlekedésfejlesztés, kerékpárkölcsonzők létrehozása, (seagway, elektromos roller, elektromos kerékpár. A gazdaságfejlesztés területén is az innovatív környezetkímélő megoldások részesülnek előnyben.

A beavatkozási területek és projektötletek továbbis kidolgozásának egyik szempontja, hogy a fejlesztések során legyenek kapcsolódási pontok a szektorok között, a helyi fejlesztések ne elszigetelten fejtsék ki hatásukat. Fontos, hogy az informatikai és energetikai korszerűsítések pozitív hatása a helyi lakosok széles körét érintse, a helyben élés minőségét javítsa, a támogatások hatása nyomon követhető legyen a helyi közösség életében.

Kapcsolódó megyei stratégiai cél a teljes agrárvertikum együttműködésre, innovációra és alkalmazkodásra épülő megerősítése. „Komplex fejlesztések Csongrád megye vidéki térségeiben” prioritási tengelynek térségi fókusza van – komplex vidékfejlesztési beavatkozásokat határoz meg, kiegészítve a többi releváns prioritást. A prioritás illeszkedik az „Klímaváltozásra reagáló innovatív gazdaság és erőforrás gazdálkodás” átfogó célhoz, mely a térség kiemelkedő megújuló energetikai potenciáljának és az alkalmazás terén elért eredmények hatékony kihasználására koncentrálna.

Az akciócsoport által támogatott projektek lehatárolandók a tervezett **megyei intézkedésektől**, azok kiegészítéseként vagy ráépüléseként jelennek meg:

Megyei intézkedések:

Az adott térségre jellemző, helyi termékeket előállító tájgazdálkodás és a hagyományos helyi termékek fejlesztése, valamint piacra jutásának támogatása.

Energiahatékonysági beruházások a vidéki kistelepüléseken és szóróványtérsegekben, megújuló energia hasznosítása.

Falusi, agroturisztikai fejlesztések, sajátos helyi értékek, hagyományok megőrzése, turisztikai szolgáltatásfejlesztés

Elérhetőség javítása: Külterületi földutak felújítása, IKT technológiák alkalmazása.

Tanyai szociális, egészségügyi és oktatási ellátás fejlesztése.

Alkonygazdaság fejlesztése.

Helyi közösségfejlesztés, identitástudat erősítése, szemléletformálás.

7. A stratégia beavatkozási logikája

7.1 A stratégia jövőképe

Az Akciócsoport stratégiája alapvetően a helyi jellegzetességek és erősségek kiaknázására épül. A megfogalmazott céljaink és intézkedéseink egy hosszú távú és rendszer-jellegű fejlesztést tesznek lehetővé számunkra. Ebben elsősorban a saját erőforrásainkra építünk és kevésbé a változó környezetre, amely azonban mindenképpen erősen befolyásolja az elért eredményeinket.

A térségünk civil szervezetei és önkormányzati szervei közreműködésével kiterjedt **helyi örökségvédelmi** intézkedéseket támogatunk. A már jelenleg is működő és támogatott örökségvédelmi intézkedések hozzájárulnak a fentiekben részletezett turisztikai vonzerő fejlesztéséhez, de egyaránt értéket adnak a mi saját adottságaink kiaknázásához. Ezzel a civil és vállalkozói szféra közötti legjobb helyi kommunikáció és kapcsolat is elérhetővé válik. A 2022-re elért intézkedéseink alapján elmondhatjuk majd, hogy helyi erőforrásokkal megóvtuk és helyreállítottuk az elődeink örökségét.

Az országos átlagban arányos **helyi életminőségünk fejlesztéséhez** a programozási időszak végére kiterjedt közbiztonsági rendszer kiépítése valósul meg. A települési rendezvényeknek jelentős a helyi identitáserősítő hatásuk, valamint közösségépítő hatást is erősítik, melyek egyébként a turisztikai vonzerónk építésében is nagy szerepet játszanak. Sport több területen, a közösségépítésben, de legfőképp az egészség megőrzésében játszott szerepe révén járul hozzá az életminőség javításához.

A települési rendezvényeknek a helyi életminőség-fejlesztésben és közösségépítési céljának elérésében kiemelkedő szerepet szánunk. A hosszú távú eredmények 2022-re a közösségi szerepvállalásban tetten érhetők lesznek.

A programozási ciklus végére jelentős **turisztikai vonzerővé való térséggé** kívánunk válni, amely a falusi vendéglátás erős bástyájává válik. Ennek egyik lendületét a lovas és tanyai turisztikai szolgáltatások fejlesztésében, valamint a tudás transzfer átadása érdekében bemutató gazdaságok kialakításában képzeljük el. 2022-re kiterjedt és saját magát eltartani képes turisztikai szolgáltató rendszer bevezetése szintjére kerülünk. A fejlesztések hatására legalább 15%-os vendégéjszaka-szám növekedést kívánunk elérni.

A programozási ciklus végére a térségünkre jellemző mezőgazdasági termékek feldolgozottsági szintjének jelentős emelkedésére számítunk. A helyi termékek megjelenésének és marketingjének, az innovatív és energia hatékony megoldások biztosítása, valamint a bemutató gazdaságok létrehozása lehetővé teszi majd a **helyi vállalkozások** számára az **erőforásaik jobb kihasználását**. A rájuk szabott vállalkozásfejlesztési célkitűzésekben rejlő lehetőségek kiaknázása 2022-re a tökéllátottságukat növeli majd, ezzel versenyképesebbé válnak a hazai piacon. A fejlesztések hatására a településink nagy részén a LEADER-polc valóságos piaci tér lesz.

Összességében a jövőképünk egy aktív szerepvállalási célt jelent; olyan stratégiát, amely nemcsak lehetőségeket mutat, hanem **megoldási javaslatokat** is hordoz.

A térségi szereplőink aktív közreműködése nélkülözhetetlen számunkra, ezzel együtt a saját szerepünket hangsúlyozni szeretnénk, hogy továbbra is meghatározó szervezete maradjunk a helyi vidékfejlesztési átfogó rendszernek.

7.2 A stratégia célhierarchiája

Jövőkép

Helyi örökségmegőrzése, helyi életminőség fejlesztése, helyi turizmus és a gazdasági környezet fejlesztése a Déli Napfény LEADER Egyesület tervezési területén.

	Átfogó cél(ok)
A..	Helyi identitás erősítése: saját erőforrásokon alapuló értékek megőrzése, életminőség javítása
B..	Gazdasági környezet és helyi turizmus fejlesztése

Specifikus célok:

A.1.Helyi örökség megőrzése

A.2. 3.4. Magasabb szintű helyi szolgáltatások

B.1.Helyi turizmus fejlesztése

B.2.3,4 Gazdasági környezet fejlesztése

Ssz.	Specifikus célok	Eredménymutatók megnevezése	Célértékek
A1.	Helyi örökség megőrzése	Kulturális értékek bemutatására szolgáló építmények/terek kialakítása vagy felújítása száma, megújult és/vagy funkcióbeli változást jelentő fejlesztések száma; Legalább 5 települést érintő és látogatószám –növekedést produkáló módon	5 db helyi örökséget képviselő fejlesztés; legalább 5 településünkön 25%-os látogatószám-növekedés
A.2	Magasabb szintű helyi szolgáltatások	Kialakított vagy energetikai felújított szolgáltatási rendszerek száma; innovatív rendszer kiépülése, annak kapacitása nő.	Legalább egy településen 7,65 KW-os napelem-rendszer kiépítése, 3 településünkön innovatív elektronikai rendszer kiépülése

A.3.	Magasabb szintű helyi szolgáltatások	Létrejött vagy felújított vagy fejlesztéssel érintett civil, sport és szabadidős épület/építmény/létesítmény/helyszín száma, megújult szolgáltatási rendszerek száma, a működő szolgáltatások mérhető javulása (látogatószám növekedés, egyesületek rendezvényeinek száma)	20%-os látogatószám-bővülés; 20%-os rendezvényszám-növekedés a fejlesztéssel érintett létesítményeket üzemeltető szervezetnél.
A.4.	Magasabb szintű helyi szolgáltatások	Megvalósult rendezvények, táborok /programok száma; a helyi termékre épülő rendezvények megvalósulása	A településeink legalább felén helyi terméket is népszerűsítő rendezvények/táborok szerveződnek
B.1.	Helyi turizmus fejlesztése	Létrejött vagy felújított vagy fejlesztéssel érintett épület/építmény/létesítmény/helyszín száma A már működő turisztikai szolgáltatásokhoz kapcsolódó új/fejlesztett szolgáltatások száma; Új turisztikai minőséget produkáló szolgáltatások jönnek létre és számuk nő.	A turisztikai látogatottsági mutató legalább 10 %-kal nő a fejlesztéssel érintett és már működő szolgáltatások esetén; új minőséget nyújtó szolgáltatások bevezetésére kerül sor;
B.2.	Gazdasági környezet fejlesztése	Bemutató gazdaságként létrejött vagy megújított vagy fejlesztéssel érintett helyszín száma, új szolgáltatások bevezetése értékelhető mennyisége, a bemutató napok/hetek száma	Legalább 3 db új bemutató gazdaság és ehhez kapcsolódó szolgáltatás jön létre; a bemutató napok száma legalább heti 1 nap.
B.3.	Gazdasági környezet fejlesztése	Létrejött helyi termék száma, a bemutatásukat és kollokálásukat segítő terek száma, a helyi termékeket kiszolgáló szolgáltatások száma, a helyi piacon való megjelenésének száma	Legalább 6 db helyi terméket bemutató/kollokálásukat segítő/kiszolgáló fejlesztés jön létre, amely a termékkel meg is jelenik az akciócsoporthelyi termék piacán
B.4.	Gazdasági környezet fejlesztése	Létrejött innovatív és energiahatékony fejlesztések száma	Legalább 5 db új innovatív és energiahatékony fejlesztés jön létre; 3 új munkahely jön létre.

	Intézkedések (beavatkozási területek)	Melyik specifikus cél(ok)hoz járul hozzá ²							
		A1	A2.	A3.	A4.	B1.	B.2	B.3.	B.4.
1.	Kulturális értékek megőrzése és megismertetése	x							
2.	Helyi energetikai és informatikai szolgáltatások fejlesztése		x						
3.	Helyi civil, sport és szabadidős szolgáltatások fejlesztése			x					
4.	Települési rendezvények, képzések és táborok támogatása				x				
5.	Helyi turizmus fejlesztése					x			
6.	Bemutató gazdaságok támogatása					x	x		
7.	Helyi termékek szolgáltatások és termékterek létrehozása, fejlesztése							x	
8.	A Déli Napfény LEADER Egyesület tervezési területén innovatív és energia hatékony megoldások támogatása								x
9.	Gazdasági környezet fejlesztése							x	x

A helyzetelemzés során feltárt szükségletekre keresnek választ az átfogó és specifikus célok, amiket rendszereztünk.

A Szeged központúság a közös összehangolt térségi szintű fejlesztések eredményeképpen egy nagy lehetőség térségünknek a helyi örökség megőrzése sajátos formáinak meg tapasztalására, a magasabb szintű helyi szolgáltatások bevezetésére, a helyi turizmus fejlesztésére és egyben a gazdasági környezet fejlesztése céljára.

A.1.Helyi örökség megőrzése

Hangsúlyos tehát a gazdag kulturális szellemi és tárgyi emlékeinek megőrzése. A vidéki élet értékeinek fennmaradásához elengedhetetlen az állagmegóvásuk és a kapcsolódó hagyományörzés. Akciócsoportunk településein jelentős számú vallási hagyományú tárgyi emlék található, melyek megőrzése fontos a helyi közösségeknek, így a turisztikai célzat mellett az identitás kialakulásának forrása a kulturális értékek megőrzése és megismertetése.

A.2. 3.4. Magasabb szintű helyi szolgáltatások

A vidéki térségek leszakadás az infokommunikációs rendszerek, szolgáltatások terén folyamatos. A helyi informatikai szolgáltatás fejlesztése kihat a helyben élők életminőségére. A lakosságot széles körben elérő közösségi terek, szolgáltatások fejlesztésének népességmegtartó ereje van.

További vázolt problémáink, mint a:

- A turisztikai adottságok, meglévő helyi értékek elszigetelt megjelenése helyben, megyei és országos szinten; kevés a turisztikai lehetőségekhez kapcsolódó, kísérő szolgáltatás a térségben

² Egy intézkedés több célhoz is hozzájárulhat. Jelölje X-szel!

- Sajátos turisztikai jelleg és arculat hiánya jellemzi a területet
- A lakosságot a mozgásszegény életmód jellemzi, kevés a helyben elérhető és sportolási és aktív szabadidős színtér

Gazdaságfejlesztés terén a vázolt helyzet alapján:

B.1.Helyi turizmus fejlesztése

Szükség van az akciócsoport területén hatékony együttműködésekben alapuló programcsomagok összeállítására, melyhez a kisebb, helyi turisztikai elemek is csatlakozhatnak, közösen választ adva a rövid tartózkodási időt generáló turisztikai vonzerők problémájára. A közös, összehangolt fejlesztésekkel a turizmus egy stabil bevételi forrás legyen a térség lakói számára. A helyi kisléptékű fejlesztések összehangolása és ráépülése a nagyobb szabású attrakciókra, kiegyensúlyozott jövedelemforrást biztosít az „akciócsoport-szintű” szervezeteknek.

- Hiányoznak a korszerű feldolgozás feltételei a nagyobb hozzáadott értékű tevékenységekkel
- Erős agrár-orientáltság és a feldolgozóipar relatív kisebb aránya illetve nem illeszkedése a helyi termékekhez
- Környezeti viszonyok és problémák, vízellátottsági helyzet a tanyás területeken, amelyek megoldása hagyományosan nagy erőforrást igényelne
- Kedvezőtlen népességi mutatók, azaz elöregedő, városba áramló népesség

B.2.3.4 Gazdasági környezet fejlesztése

A termékek piacra juttatásában a helyi, közvetlen piacok szervezetrendszerének erősítésére igény mutatkozik. Ez esetben a teljes térséget magában foglaló termelésnek, feldolgozásnak és piacra juttatásnak különös jelentősége van, a teljes lánc felépítése kiemelkedő fontosságú.

A megújuló energiaforrások használata, a gazdaságokban alkalmazható környezetbarát megoldások új távlatokat nyithat a vidéken boldogulni akaróknak.. A helyi adottságok kihasználása elsődleges szempont, így a napenergia elterjedése

Az önálló gazdaságok életképességéhez szükséges alapvető infrastrukturális feltételek biztosítása hozzásegítheti a vidéki településeket a valóban vonzó életkörülmények megteremtéséhez.

8. Cselekvési terv

8.1 Az intézkedések leírása

Az intézkedés megnevezése: A1 Kulturális értékek megőrzése és megismertetése

Specifikus cél: Helyi örökség megőrzése

Indoklás, alátámasztás: Kulturális értékeink megőrzésének érdekében helytörténeti gyűjtemények, tájházak kialakítására, meglévők fejlesztésére, információs táblák a települések egységes arculatának kialakításához, faluházi színpad kialakítása válik szükségessé.

A területünkön számos kulturális érték különálló és nem feltárt formában mutatkozik be a közönségeik számára. Újszerű módon szükséges ezen gyűjtemények kezelése és kulturális kincsek megőrzése. Egységes arculat tervezése és kialakítása szükséges ahhoz, hogy az akciócsoporthoz kulturális megjelenése egységes legyen. Az előző ciklusban részben és településenként kialakított egy-egy fejlesztés rendszerben egymással kapcsolatban álló részenként jelenik majd meg.

Kapcsolódó SWOT állítások: E6, E7, E8, GY7, Gy8, L1, L4, L.5, V.3, V4.

A támogatható tevékenység területek meghatározása: Épített kulturális örökségek kialakítása, telepítése, építése, kialakítása, felújítása (pl.: falukemencék, szobrok, keresztek) Helyi értékek begyűjtése és kiállítása (A megőrzendő kulturális értékek szerepeljenek a nevezett települési értéktárban.) helytörténeti gyűjtemények, tájházak kialakítása, meglévők fejlesztése. A fejlesztéssel érintett épülethez, épületrészhez, építményrészhez tartozó, a fejlesztési tevékenységhez kapcsolódó építési munka: új építmény építése, és/vagy a már meglévő épületfelújítása, bővítése, korszerűsítése, kisléptékű infrastruktúra-fejlesztés. Fejlesztéshez kapcsolódó új eszközök, gépek beszerzése, technológiai berendezések, rendszerek éskapacitások kialakítása. Tájékoztatás, nyilvánosság biztosítása (az ÁÚF c dokumentum 10. fejezete alapján). Marketing tevékenység (a 3.1.2.1 pont szerinti kötelező tájékoztatás és nyilvánosság biztosítás nem ide értendő). Egyéb szolgáltatások igénybevétele (projekt előkészítés költségei, projektmenedzsment költségek, tájékoztatás, nyilvánosság biztosítása, műszaki ellenőri szolgáltatás). Műszak ellenőri szolgáltatás.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Hasonló intézkedések a VP intézkedései közül a Vidéki térségek eszközei pályázati felhívást egészíti ki. A NEA programok és szakmai kezdeményezések felhíváshoz képest eltérő, hiszen különböző partnerek közötti együttműködések is támogathatóak.

A jogosultak köre:

Polgáror egyesület (526)

Egyéb egyesület (529)

Nonprofit korlátolt felelősségű társaság (572)

Helyi önkormányzat (321)

Helyi önkormányzati költségvetési szerv (322)

Önkormányzati hivatal (kötségvetési szerv) (325)

Egyesület jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egysége (519)

Sportegyesület (521)

Közalapítvány (561)

Közalapítvány önálló intézménye (562)

Egyéb alapítvány (569)

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Jogosultsági kritériumok

A pályázatokat az alábbi településekre székhellyel és vagy telephellyel bejegyzett szervezetek nyújthatják be:

Algyő, Deszk, Dóc, Domaszék, Ferencszállás, Klárafalva, Kübekháza, Sándorfalva, Szatymaz, Röske, Újszentiván, Tiszasziget-kivéve Szeged külterület

Előnyben részesített pályázatok:

- Együttműködésben megvalósuló fejlesztés: valós releváns együttműködések: program megvalósítása amegvalósítás helye szerinti önkormányzat, civil és vállalkozói szektor bevonásával történik.
- A fejlesztés által létrejött beruházás látogathatósága.
- Ügyfél kötődése a térséghez:vállalkozás székhelye, bejegyzett telephelye a HACS tervezési területe szerinti valamelyik településen volt és azóta is folyamatosan ott működik.
- A Helyi Fejlesztési Stratégia előkészületének időszakában a pályázó projektötletet nyújtott be.

Tervezett forrás:

Az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás (összes közpénz: EU és

nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 17.560.203 Ft

Támogatási intenzitás:75-85%.

Projektméret korlátai: A megítélhető támogatás minimális összege: 2 millió ft, maximális támogatási összeg: 8 millió ft

A támogatás módja: hagyományos költségelszámolás.

A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2018. I. félév – 2018. II. félév

Kimeneti indikátorok:

Támogatott projektek száma: 4 db

Támogatott önkormányzat: 2 db

Támogatott civil szervezet 2 db

Az intézkedés megnevezése:A2 .Helyi energetikai és informatikai szolgáltatások fejlesztése

Specifikus cél: Magasabb szintű helyi szolgáltatások

Indoklás, alátámasztás:

A civil szervezetek részéről igény mutatkozik informatikai hálózatfejlesztésre, illetve több települési intézmény informatikai hálózatba vonása. Energetikai rendszerek kialakítása az elavult és gazdaságtalan működő /időszakosan működő rendszerek fejlesztésére irányul.

Rendelkezésre állnak már kialakított és működő, de részben elavult rendszerek, amelyek bevonhatóak a fejlesztésbe.

Kapcsolódó SWOT állítások:E5,Gy10,L4,L5,L6, L7, V1,V5.

A támogatható tevékenység területek meghatározása:

Helyi energetikai és informatikai rendszerek kiépítésével érintett épülethez, épületrészhez, építményrészhez tartozó, a fejlesztési tevékenységhez kapcsolódó építési munka: új építmény építése, és/vagy a már meglévő épület felújítása, bővítése, korszerűsítése, Helyi energetikai és informatikai rendszerekhez kapcsolódó új eszközök, gépek beszerzése, technológiai berendezések, rendszerek és kapacitások kialakítása, Helyi energetikai és informatikai rendszerek kiépítésével érintett épülethez vagy épületrészhezkapcsolódó kisléptéku infrastruktúra-fejlesztés, épületenergiahatékonyság javítására vonatkozó tevékenységek támogatása, megújuló energiaforrást hasznosító technológiák alkalmazása, Tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása, Projekt előkészítéshez kapcsolódó tevékenységek (a felhívás 5.7 pontjának figyelembevételével): szakmai előkészítés, közbeszerzési eljárások lefolytatása, projektmenedzsment, tervezési- mérnöki feladatok, Marketing tevékenység (a 3.1.2.1 pont szerinti kötelező tájékoztatás és nyilvánosság biztosítás nem ide értendő),

Kiegészítő jelleg, lehatárolás

A VP vidéki térségek eszközei pályázati felhíváshoz csatlakozhatóak.

A 10 Millió forint támogatási összeg feletti projektek a TOP3.2.1-15 –ből támogathatóak, a 40 millió Ft felettiak a TOP 3.2.2-ből támogathatók.

A jogosultak köre:

Helyi önkormányzat (321)

Önkormányzati hivatal (kötségvetési szerv) (325)

Helyi önkormányzati költségvetési szerv (322)

Egyesület jogi személyiséggel rendelkezo szervezeti egysége (519)

Sportegyesület (521)

Polgáror egyesület (526)

Egyéb egyesület (529)

Közalapítvány (561)

Közalapítvány önálló intézménye (562)

Egyéb alapítvány önálló intézménye (563)

Alapítvány jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egysége (565)

Nonprofit korlátolt felelősségu társaság (572)

Egyéb, jogi személyiségu nonprofit szervezet (599)

Egyéb, jogi személyiség nélküli nonprofit szervezet (699)

Bevett egyház (551)

Elsodlegesen vallási tevékenységet végző belső egyházi jogi személy (555)

A kiválasztási kritériumok, *alapelvek*:

Jogosultsági kritériumok:

A pályázatokat az alábbi településekre székhellyel és vagy telephellyel bejegyzett szervezetek nyújthatják be: Mind a 13 településünk jogosult, Szeged MJV külterülettel.

Algyő, Deszk, Dóc, Domaszék, Ferencszállás, Klárafalva, Kübekháza, Sándorfalva, Szatymaz, Szeged külterület, Röszke, Újszentiván, Tiszasziget.

Előnyben részesített pályázatok:

- Együttműködésben megvalósult projektek előnyben vannak:a program megvalósítása a megvalósítás helye szerinti önkormányzat, civil és vállalkozói szektor bevonásával történik
- A Helyi Fejlesztési Strtégia előkészületének időszakában a pályázó projektötletet nyújtott be.
- A pályázó a fejlesztéssel érintett terméket, szolgáltatást helyi vagy térségi rendezvényen népszerűsíti.
- A projektnek részét képezi informatikai fejlesztés és
- megújuló energiaforrást hasznosító technológia fejlesztése vagy kiépítése.

Tervezett forrás:

Az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 22.517.561. Ft

Támogatási intenzitás: 75%-85%

Projektméret korlátai: A megítélhető támogatás minimális összege: 1,5 millió ft, maximális támogatási összeg: 11 millió ft

A támogatás módja: hagyományos költségelszámolás.

A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2018. I. félév – 2018.II. félév

Kimentí indikátorok:

Támogatott projektek száma: 5 db

Támogatott önkormányzat: 3 db

Támogatott civil szervezet 0 db

Támogatott vállalkozás: 2 db

Az intézkedés megnevezése: 3. Helyi civil, sport és szabadidős szolgáltatások fejlesztése

Specifikus cél: Magasabb szintű helyi szolgáltatások

Indoklás, alátámasztás:

A népességmegtartó erő növelésének egyik fontos útja, ha a települések civiljei, sportkörei és szabadidős egyesületei erős és minőségi szolgáltatásokat kínálnak. Együttműködésben is lehetséges ennek elérése azért, hogy közérzetjavító tevékenységek napi szinten jelen lehessenek a csoportunk településein.

Számos család számára vonzóak a tervezési területünkön fellelhető települések mivel a települések területe Szeged városát öleli körül kedvezőbbek az ingatlanárak, mint a megyeszékhelyen, viszont a helyben foglalkoztatás nem megoldott így az aktív lakosság egy része ingázó munkaerőként Szegeden dolgozik. Nagyobb igény mutatkozik a helyi sport és szabadidős szolgáltatások után, melyeknek identitás építő hatásuk mellett, - amely kialakítása fontos a frissen kiköltözött családoknál- nem elhanyagolható az egészségmegőrző és rekreációs hatásuk sem.

Sok a településeinken élő ember otthonában (elsősorban idősebb és külterületen élő) nincs internetkapcsolat, valamint nem aktív számítástechnikai felhasználó, így sok esetben a civil szolgáltató központok nyújtanak segítséget a mindennapi bürokratikus boldogulásában is.

Civil szolgáltató központ definíciója: civil szervezet által működtetett iroda, amely formális és nem formális keretek között működő civil szervezetek, vállalkozók, intézmények és a lakosság részére nyújtja az alábbi szolgáltatások valamelyikét. : tanácsadás: jogi tanácsadás, könyvelési és adózási tanácsadás, pályázati tanácsadás, civil szervezetek létrehozásával, működtetésével kapcsolatos tanácsadás, informatikai tanácsadás, önkéntes tevékenységgel kapcsolatos tanácsadás, projektmenedzsment tanácsadás, információs szolgáltatások, tanácsadások tématerületeit érintő információs szolgáltatás, civilszervezeti adatbázis, szakértői, előadói adatbázis, szakmai könyv- és dokumentációtár, katalógus szolgáltatás, jó gyakorlatok gyűjteménye, megyei pályázati adatbázis, pályázatokkal kapcsolatos információs szolgáltatás, jogszabályok gyűjteménye, információs nap, infokommunikációs szolgáltatások, hírlevél, levelezőlista, honlap működtetése, információk hozzáféréseinek biztosítása - Képzési és egyéb szolgáltatások: képzés, könyvviteli szolgáltatás és bérszámfejtés az önkormányzati képviselői fórum infrastrukturális kiszolgálása hálózati munkában való részvétel más szolgáltatókkal való együttműködés, technológiai és infrastrukturális szolgáltatások, módszertani szolgáltatások

Kapcsolódó SWOT állítások: E5,E6,E8, Gy7,L1,V3.

A támogatható tevékenység területek meghatározása:

A fejleszteni kívánt tevékenységhez kötődő építés, felújítás, eszközök beszerzése, és kapcsolódó marketing és egyéb tevékenység támogatható. Fejlesztéshez kapcsolódó új eszközök, gépek beszerzése, technológiai berendezések, rendszerek és kapacitások kialakítása. Fejlesztéssel érintett épülethez, épületrészhez, építményrészhez tartozó, a fejlesztési tevékenységhez kapcsolódó építési munka: új építmény építése, és/vagy a már meglévő épület felújítása, bővítése, korszerűsítése. Fejlesztéssel érintett

épülethez, épületrészhez, építményrészhez tartozó, a fejlesztési tevékenységhez kapcsolódó kisléptékű infrastruktúra fejlesztése. Tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása. Projekt előkészítés, tervezés (jogszabályban, illetve felhívásban megkövetelt környezeti, fenntarthatósági hatástanulmányok, megvalósíthatósági tanulmányok elkészítésének költsége, beruházás tartalmazó projekteknel műszaki, kivitelezési tervek elkészítése, hatósági engedélyek megszerzésének költségei). Marketing tevékenység (a 3.1.2.1 pont szerinti kötelező tájékoztatás és nyilvánosság biztosítás nem ide értendő). Közfőra szervezetek esetén a projektmenedzsment költségek elszámolhatósága tekintetében figyelembe kell venni a 272/2014. (XI.5.) Korm. rendelet 5. mellékletének 3.8.2 pontjában foglalt előírásokat.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás

15millió Ft támogatási összeg alatti projektek támogathatóak (EFOP testmozgást javító infrastrukturális fejlesztések 50 Mft felett)

Más operatív programból támogatható fejlesztések kizárása, a szervezet alapszabályában szereplő tevékenységhez illeszkedő fejlesztések támogathatóak. Előnyben az együttműködésben megvalósuló projektek.

A jogosultak köre:

Helyi önkormányzat (321)

Helyi önkormányzati költségvetési szerv (322)

Sportegyesület (521)

Egyesület jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egysége (519)

Egyéb egyesület (529)

Elsodlegesen közfeladatot ellátó belső egyházi jogi személy (552)

Közalapítvány (561)

Közalapítvány önálló intézménye (562)

Egyéb alapítvány önálló intézménye (563)

Alapítvány jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egysége (565)

Egyéb alapítvány (569)

Nonprofit korlátolt felelősségű társaság (572)

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Jogosultsági kritériumok:

A pályázatokat az alábbi településekre székhellyel és vagy telephellyel bejegyzett szervezetek nyújthatják be:

Algyő, Deszk, Dóc, Domaszék, Ferencszállás, Klárafalva, Kübekháza, Sándorfalva, Szatymaz, Röske, Újszentiván, Tiszasziget.

Szeged külterületére bejegyzett szervezetek nem jogosultak a Szeged MJV közgyűlése határozata alapján.

Előnyben részesített pályázatok:

- A program megvalósítása amegvalósítás helye szerinti önkormányzat, civil és vállalkozói szektor bevonásával történik.
- A Helyi Fejlesztési Stratégia előkészületének időszakában a pályázó projektötletet nyújtott be.
- Ügyfél kötődése a térséghez:vállalkozás székhelye, bejegyzett telephelye a HACS tervezési területe szerinti valamelyik településen volt és azóta is folyamatosan ott működik.
- A projektnek részét képezi környezetkímélő technológia, a fejlesztéssel érintett település számára innovatív szolgáltatás fejlesztés valósul meg.

Tervezett forrás:

Az adott beavatkozási területre/intézkedésre alokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 152.222.244 Ft

Támogatási intenzitás: 75-85% ;

Projektméret korlátai: A megítélhető támogatás minimális összege: 1,5 millió ft, maximális támogatási összeg: 11 millió ft

A támogatás módja: hagyományos költségelszámolás.

Kimeneti indikátorok:

Támogatott projektek száma: 36 db

Támogatott önkormányzat : 22 db

Támogatott civil szervezet 14 db

A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2018. I. félév – 2022. III. félév

Az intézkedés megnevezése: A4. Települési rendezvények, képzések és táborok támogatása

Specifikus cél: Magasabb szintű helyi szolgáltatások

Indoklás, alátámasztás: A helyi értékeket, hagyományokat megismertető, kulturális rendezvények, táborok szervezése közösségi rendezvényként az akciócsoport számára a helyi identitás erősítésén túl a helyi turizmus fejlesztésének egyik eszköze.

A helyi turizmus tehát a Szeged Város és környéke saját lakosságának a helyi értékekre alapozott tudomás és értékmegőrzés fontosságát is jelenti.

A helyzetelemzésben feltárt kulturális és humán erőforrás-gazdagságára alapozzuk azt a szolgáltatások fejlesztése célt, hogy helyben, saját erőforrásra építve tegyük lehetővé a helyieknek a helyi identitást, a

helyi értékek megőrzését és továbbörökítését, az együttműködések próbáját különböző közösségi akciók és színterek valamint rendezvények és táborok támogatásával.

Gyermekek számára a helyi értékeket megmutató és megismertető és alkotótáborok szervezése szükséges, ahol több hetes mozgalmas érdeklődésre számot tartó közösségi rendezvény születik. A tematikák eltérőek lehetnek a nem csupán gyerekek részére szóló táborok szervezésében. A környezet és természetvédelmi táborok, a horgásztáborok az újszerű táj és környezetszemléletet honosítják meg a csoportunkban, a horgásztáborok az aktív időtöltés módszerét terjesztik el. A kézművesség az alkotótáborok logikájával a helyi erőforrások legjobb lekötését célozza meg; a helyi erőforrások helyi kiaknázása lesz a legjobb közösségsszervező erő is egyben.

Kapcsolódó SWOT állítások: E5,E7,E8,Gy7,Gy9,V3,V4.

A támogatható tevékenység területek meghatározása: Rendezvényszervezés , eszközbeszerzés, Projektmenedzsment , Marketing tevékenység.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás

Hasonló intézkedés a VP horizontális intézkedései között nem találhatóak.

18 MFt támogatási összeg alatti projektek támogathatóak. Az EFOP ifjúsági programok támogatása 18 MFt feletti projekteket támogat. További különbség az EFOP-hoz képest, hogy a kedvezményezettek köre, ahol kizárólag köznevelési intézményt fenntartó egyházi és nonprofit szervezetek támogathatók, valamint országos és nemzetiségi szervezetek.

A jogosultak köre:

Helyi önkormányzati költségvetési szerv (322)

Polgárör egyesület (526)

Egyéb egyesület (529)

Bevett egyház (551)

Elsodlegesen közfeladatot ellátó belső egyházi jogi személy (552)

Elsodlegesen vallási tevékenységet végző belső egyházi jogi személy (555)

Közalapítvány (561)

Közalapítvány önálló intézménye (562)

Alapítvány jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egysége (565)

Egyéb alapítvány (569)

Nonprofit korlátolt felelősségű társaság (572)

Egyéb, jogi személyiségű nonprofit szervezet (599)

Helyi önkormányzat (321)

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Jogosultsági kritériumok

A pályázatokat az alábbi településekre székhellyel és vagy telephellyel bejegyzett szervezetek nyújthatják be:

Algyő, Deszk, Dóc, Domaszék, Ferencszállás, Klárafalva, Kübekháza, Sándorfalva, Szatymaz, Röske, Újszentiván, Tiszasziget. Szeged külterületére bejegyzett szervezetek nem jogosultak a Szeged MJV közgyűlése határozata alapján.

Előnyben részesített pályázatok:

- Az együttműködésben megvalósuló projektek előnyt élveznek: a program megvalósítása amegvalósítás helye szerinti önkormányzat, civil és vállalkozói szektor bevonásával történik.
- A Helyi Fejlesztési Stratégia előkészületének időszakában a pályázó részt vett az akciócsoport tervezői munkájában, projektötletet nyújtott be.
- A megvalósítandó rendezvény, tábor több települést érint
- Akciócsoport tervezési területén tevékenykedő művészeti, alkotócsoportok, helyi termékek előállításával foglalkozók részvétele és bevonása aprogramba.

Tervezett forrás:

Az adott beavatkozási területre/intézkedésre alokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 5.150.558 Ft lett.

Támogatási intenzitás:75-85%;

Projektméret korlátai: A megítélhető támogatás minimális összege: 1 millió ft, maximális támogatási összeg: 2,5 millió ft

A támogatás módja: hagyományos költségelszámolás.

Kimeneti indikátorok:

Támogatott projektek száma: 5-11 db

Támogatott önkormányzat: 2 db

Támogatott civil szervezet 1 db

A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2018. I. félév – 2018. II. félév

Az intézkedés megnevezése:B1. Helyi turizmus fejlesztése

Specifikus cél: *Helyi turizmus fejlesztése*

Indoklás, alátámasztás:

Ahogy a specifikus céloknál írtuk, a programozási ciklus végére jelentős turisztikai vonzerővé való térséggé kívánunk válni, amely a falusi vendéglátás erős bástyájává is válhat. Ennek egyik lendületét a lovas és tanyai turisztikai szolgáltatások fejlesztésében, valamint a tudás transzfer átadása érdekében bemutató gazdaságok kialakításában képzeljük el. 2020-ra kiterjedt és saját magát eltartani képes

turisztikai szolgáltató rendszer bevezetése szintjére kerülünk. A vendégéjszaka-szám növekedést kívánunk elérni.

A támogatható tevékenység területek meghatározása: A felhívás céljához kapcsolódó:

-új eszközök, gépek beszerzése, technológiai berendezések, rendszerek és kapacitások kialakítása;

- környezetbarát, megújuló energiaforrásokat hasznosító gépek, eszközök és berendezések beszerzése, kiépítése (meleg víz, fűtés és elektromos áram előállítása és felhasználása céljából).

-kisléptékű infrastruktúra-fejlesztés: építési munka: új építmény építése, és/vagy a már meglévő épület felújítása, bővítése, korszerűsítése.

Tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása. Projekt előkészítéshez kapcsolódó tevékenységek (a felhívás 5.7 pontjának figyelembevételével): szakmai előkészítés, közbeszerzési eljárások lefolytatása, projektmenedzsment, tervezési-mérnöki feladatok.

Marketing tevékenység (a 3.1.2.1 pont szerinti kötelező tájékoztatás és nyilvánosság biztosítás nem ide értendő),

Egyéb szolgáltatások igénybevétele (a felhívás 5.7 pontjának figyelembevételével).Kapcsolódó SWOT állítások:E8, Gy7,Gy8,L2,L6,V,4,V5.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás

Induló mezőgazdasági vállalkozások támogathatók, vagy

Működő mikrovállalkozások esetében olyan vállalkozás támogatható melynek mezőgazdasági árbevétele nem éri el az 50%-ot. (VP 6.2.1)

Nem támogatható a vidéki térségben működő mikrovállalkozásnak minősülő mezőgazdasági termelő.(VP 6.4)

Helyi jelentőségű turisztikai attrakciók támogatása. A TOP, GINOP források országos és megyei attrakciókhoz kapcsolódnak, pl. Bejárható Magyarország program. A HFS a helyi jelentőségű turisztikai értékek fejlesztését vagy a meglévők látogatottságának növelését célozza.Ezzel egészítve ki az országos –regionális és megyei fejlesztéseket.

A jogosultak köre:

Östermelő (ost)

Adószámmal nem rendelkező magánszemély (anm)

Közalapítvány (561)

Egyéb, jogi személyiségű nonprofit szervezet (599)

Egyéb egyesület (529)

Nonprofit korlátolt felelősségű társaság (572)

Nonprofit részvénytársaság (573)

Egyéb, jogi személyiségű nonprofit szervezet (599)

Egyéb önálló vállalkozó (232)

Helyi önkormányzat (321)

Helyi önkormányzati költségvetési szerv (322)

Bevett egyház (551)

Korlátolt felelősségű társaság (113)

Sportegyesület (521)

Részvénytársaság (114)

Nonprofit közkereseti társaság (575)
Adószámmal rendelkező magánszemély (233)
Egyéni vállalkozó (231)
Betéti társaság (117)

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Jogosultsági kritériumok:

A pályázatokat az alábbi településekre székhellyel és vagy telephellyel bejegyzett szervezetek nyújthatják be:

Algyő, Deszk, Dóc, Domaszék, Ferencszállás, Klárafalva, Kübekháza, Sándorfalva, Szatymaz, Röske, Újszentiván, Tiszasziget. *Szeged MJV külterülete nem jogosult.*

Előnyben részesített pályázatok:

- Együttműködésben megvalósuló projektek, programsorozatok: a program megvalósítása a megvalósítás helye szerinti önkormányzat, civil és vállalkozói szektor bevonásával történik.
- A Helyi Fejlesztési Stratégia előkészületének időszakában a pályázó projektötletet nyújtott be.
- Ügyfél kötődése a térséghez: vállalkozás székhelye, bejegyzett telephelye a HACS tervezési területe szerinti valamelyik településen volt és azóta is folyamatosan ott működik.
- A fejlesztés által létrejött beruházás látogathatósága
- Innovatív megközelítése a turisztikai szolgáltatások fejlesztésének, A fejlesztés által létrejött beruházás bizonyítható módon innovatív elemeket tartalmaz.
- Kapcsolódás a saját és/vagy HACS területén lévő turisztikai szolgáltatásokhoz
- Az esélyegyenlőségi szempontok figyelembevétele a projekt tervezése során (foglalkoztatottak köre kritérium)
- Környezetvédelmi szempontok figyelembevétele a projektben (a területhez való viszonya, a tájjelleg megóvása szempontok)

Tervezett forrás:

Az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 5.729.506 Ft

Támogatási intenzitás: 50-60% ;

Projektméret korlátai: A megítélhető támogatás minimális összege: 1,5 millió ft, maximális támogatási összeg: 6 352 094 ft.

A támogatás módja: hagyományos költség elszámolás.

Kimeneti indikátorok:

Támogatott projektek száma: 1 db

Támogatott önkormányzat: 1 db

Támogatott civil szervezet 0 db

Támogatott vállalkozás: 1 db

A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2018. I. félév – 2019. II. félév

Az intézkedés megnevezése: B.2..Bemutató gazdaságok támogatása

Specifikus cél: Gazdasági környezet fejlesztése

Indoklás, alátámasztás:

Bemutató gazdaság: előállítástól a feldolgozáson keresztül a késztermékek előállításáig a fogyasztók, látogatók általi nyomon követésre alkalmas gazdaság; részei: elméleti és gyakorlati szintű ismeretterjesztés, termékkóstoltatás és értékesítés. Az újszerű gazdasági tevékenységek között best practise példánk is van az előző ciklusból, ezért támogatjuk ezen újszerű és többlet-tartalmat is hordozó projekt-ötleteket.

A támogatható tevékenység területek meghatározása: bemutató gazdaságok létrehozására, átalakítására, fejlesztésére, valamint a bemutató tevékenységhez kapcsolódó épület, épületrészek, építési munkák és a tevékenységhez kapcsolódó eszközbeszerzésre és marketing tevékenység , kisléptékű infrastruktúrális fejlesztések, megújuló energiaforrást hasznosító fejlesztések, tradicionális eszközbeszerzés támogatására, tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása, projekt előkészítés és projektmenedzsmenti tevékenység, mérnöki feladatok ellátása, illetve minőség- és környezetirányítási rendszerek kiépítése.

.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás

A pályázat benyújtását megelőző gazdasági évben 6000 STÉ gazdaságméret alatti mezőgazdasági termelő támogatható vagy, (VP bemutató üzemi program)

20h alatti üzemi területtel rendelkező erdőgazdaság, , (VP bemutató üzemi program)

Élelmiszeripari vállalkozások fejlesztése nem támogatható, , (VP bemutató üzemi program)

Közép- vagy felsőoktatási intézmény (tangazdasága), illetve kutatóintézet (kísérleti gazdasága nem támogatható. , (VP bemutató üzemi program)

A jogosultak köre:

Korlátolt felelősségű társaság (113)

Adószámmal rendelkező magánszemély (233)

Részvénytársaság (114)

Betéti társaság (117)

Egyéni vállalkozó (231)

Egyéni cég (228)

Östermelő (ost)

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Jogosultsági kritériumok:

A pályázatokat az alábbi településekre székhellyel és vagy telephellyel bejegyzett szervezetek nyújthatják be:

Algyő, Deszk, Dóc, Domaszék, Ferencszállás, Klárafalva, Kübekháza, Sándorfalva, Szatymaz, Röske, Újszentiván, Tiszasziget. *Szeged MJV külterülete nem jogosult.*

Előnyben részesített pályázatok:

- Együttműködésben megvalósuló projektek: a program megvalósítása a megvalósítás helye szerinti önkormányzat, civil és vállalkozói szektor bevonásával történik.
 - A Helyi Fejlesztési Stratégia előkészületének időszakában a pályázó projektötletet nyújtott be
 - Ügyfél kötődése a térséghez: vállalkozás székhelye, bejegyzett telephelye a HACS tervezési területe szerinti valamelyik településen volt és azóta is folyamatosan ott működik.
 - A fejlesztés által létrejött beruházás látogathatósága.
 - A fejlesztés által létrejött beruházás innovativitása.
- Kapcsolódás a saját és/vagy HACS területén lévő turisztikai szolgáltatásokhoz
Az esélyegyenlőségi szempontokat kiemelten kezeli a pályázó a projekt tervezése során (különös tekintettel a foglalkoztatottak körére)
- A pályázó a környezetvédelmi szempontokat figyelembe veszi a projektben (különös tekintettel a területhez való viszonyra és a tájjelleg megóvására)

Tervezett forrás:

Az adott beavatkozási területre/intézkedésre alokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 6.437.000 Ft

Támogatás intenzitás: 50-60 %.

Projektméret korlátai: A megítélhető támogatás minimális összege: 3 millió Ft, maximális támogatási összeg: 8 millió Ft.

A támogatás módja: hagyományos elszámolás

Kimeneti indikátorok:

Támogatott projektek száma: 1 db

Támogatott vállalkozás: 1 db

A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2018. I. félév – 2019. II. félév

Az intézkedés megnevezése: B3. Helyi termékek szolgáltatások és termékterek létrehozása, fejlesztése

Specifikus cél: Gazdasági környezet fejlesztése

Indoklás, alátámasztás: A helyi gazdasági környezet fejlesztése érdekében helyi termékek szolgáltatások és termékterek létrehozása, fejlesztése.

A már neves helyi termékeink választékát és/vagy sorát bővítendő további helyi termékkel kapcsolatos szolgáltatások fejlesztése szükséges. A helyi termékre alapozott intézkedés azért kiemelkedően fontos nekünk, mert országos hírű termékről lévén szó, számos szakmai tartalom megalapozza azt a fejlesztési igényt, amelyre ez az intézkedés épül.

A támogatható tevékenység területek meghatározása:

Helyi termék: a Déli Napfény LEADER Egyesület illetékességi területén honos, vagy ott megtermelt, előállított termék.

Fejlesztéshez kapcsolódó építés, felújítás, gép- és eszközbeszerzés, technológiai rendszerek kialakítása, kisléptékű infrastruktúrális fejlesztés, projekt előkészítéshez kapcsolódó tevékenységek, marketing tevékenység, egyéb szolgáltatások igénybevétele, tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Non-annex termékelőállítás esetében:

-mezőgazdasági termelőnek minősülő mikrovállalkozások nem támogathatóak;

- induló nem mezőgazdasági vállalkozás nem támogatható (VP 6.2., 6.4., 4.2);

·Feldolgozott élelmiszer előállítás esetén: Az intézkedés keretében induló vagy 50% alatti mezőgazdasági árbevétellel rendelkező mezőgazdasági termelő, őstermelő helyi termékelőállításra vonatkozó fejlesztése támogatható (VP 6.3., 4.2);

Mezőgazdasági termékelőállítás (Annex 1) esetében.: az intézkedés keretében elsődleges mezőgazdasági termék előállítás esetében induló (40 év feletti) vagy a 3000 STÉ alatti mezőgazdasági termelőnek minősülő mikrovállalkozás, őstermelő fejlesztése támogatható. $3000 \text{ EUR} \leq \text{STÉ} \leq 6000 \text{ EUR}$ esetén a nem főállású őstermelő, egyéni vállalkozó, társas vállalkozás (VP 6.3., 4.1)

A jogosultak köre:

Őstermelő (ost)

Egyéni vállalkozó (231)

Korlátolt felelősségű társaság (113)

Betéti társaság (117)

Egyéni cég (228)

Egyéb önálló vállalkozó (232)

Adószámmal rendelkező magánszemély (233))

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Jogosultsági kritériumok:

A pályázatokat az alábbi településekre székhellyel és vagy telephellyel bejegyzett szervezetek nyújthatják be:

Algyő, Deszk, Dóc, Domaszék, Ferencszállás, Klárafalva, Kübekháza, Sándorfalva, Szatymaz, Röske, Újszentiván, Tiszasziget. Szeged MJV külterülete nem jogosult.

Előnyben részesített pályázatok:

- Együttműködésben megvalósuló projektek: a program megvalósítása a megvalósítás helye szerinti önkormányzat, civil és vállalkozói szektor bevonásával történik.
- A Helyi Fejlesztési Stratégia előkészületének időszakában a pályázó projektötletet nyújtott be.
- Ügyfél kötődése a térséghez: a pályázó székhelye, bejegyzett telephelye a HACCS tervezési területe szerinti valamelyik településen volt és azóta is folyamatosan ott működik.
A fejlesztéssel érintett termék a térség valamely turizmus-vendéglátásban érintett helyi szereplő révén is értékesítésre kerül.
A pályázó hátrányos helyzetű, vagy hátrányos helyzetű foglalkoztatását vállalja.
- A projektnek részét képezi környezetkímélő, megújuló energiát hasznosító technológia.
- **Innovativitás, amely kapcsolódik a helyi termék újszerű értelmezéséhez.**

Tervezett forrás:

Az adott beavatkozási területre/intézkedésre alokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 24.017.492 Ft

Támogatás intenzitás: 50-60%.

Projektméret korlátai: A megítélhető támogatás minimális összege: 1,5 millió Ft, maximális támogatási összeg: 20 millió Ft.

A támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

Kimeneti indikátorok:

Támogatott projektek száma: 3 db

Támogatott vállalkozás: 3 db

A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2018. I. félév – 2019. II. félév

Az intézkedés megnevezése: B.4. A Déli Napfény LEADER Egyesület tervezési területén innovatív és energia hatékony megoldások támogatása

Specifikus cél: Gazdasági környezet fejlesztése

Indoklás, alátámasztás: A helyi gazdasági környezet fejlesztése érdekében a Déli Napfény LEADER Egyesület tervezési területén innovatív megoldások támogatása.

Innovatív megoldás: a projekt megvalósításával a megvalósítás tervezett helye szerinti településen új terméket, új technológiai módszert, eljárást, szolgáltatást, új termelési előállítási folyamatot alkalmaz, a

projekt megvalósítása részeként javítja tevékenységét természeti erőforrásokkal, az energiával való gazdálkodást tekintve.

A támogatható tevékenység területek meghatározása: Fejlesztéshez kapcsolódó építés, felújítás, gép- és eszközbeszerzés, technológiai rendszerek kialakítása, kisléptékű infrastruktúrális fejlesztés, épületenergiahatékonyság javítására vonatkozó tevékenységek, megújuló energiaforrást hasznosító technológiák alkalmazása, projektmenedzsmenti feladatok ellátása, tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása, projekt előkészítéshez kapcsolódó tevékenységek, marketing tevékenység.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás

Támogatás vehető igénybe olyan vállalkozásoknak, ahol a mezőgazdasági árbevétel 50%-alatti. (VP 4.2)

A fejlesztések kizárólag megújuló energia felhasználással együtt támogathatóak. A támogatási összeg minimum 5% -át köteles az ügyfél megújuló energia (nap, szél, geotermikus energia, hullám-, árapály- vagy vízenergia, biomassa, biomasszából közvetve vagy közvetlenül előállított energiaforrás, továbbá hulladéklerakóból, illetve szennyvízkezelő létesítményből származó gáz, valamint a biogáz) fejlesztésre fordítani.

A jogosultak köre:

Egyéni cég (228)

Egyéb önálló vállalkozó (232)

Korlátolt felelősségű társaság (113)

Adószámmal rendelkező magánszemély (233)

Egyéni vállalkozó (231)

Betéti társaság (117)

Részvénytársaság (114)

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Jogosultsági kritériumok:

A pályázatokat az alábbi településekre székhellyel és vagy telephellyel bejegyzett szervezetek nyújthatják be:

Algyő, Deszk, Dóc, Domaszék, Ferencszállás, Klárafalva, Kübekháza, Sándorfalva, Szatymaz, Röske, Újszentiván, Tiszasziget. *Szeged MJV külterülete nem jogosult.*

Előnyben részesített pályázatok:

- Együttműködésben megvalósuló projektek: a program megvalósítása a megvalósítás helye szerinti önkormányzat, civil és vállalkozói szektor bevonásával történik.
- A Helyi Fejlesztési Stratégia előkészületének időszakában a pályázó projektötletet nyújtott be.
- Ügyfél kötődése a térséghez: vállalkozás székhelye, bejegyzett telephelye a HACS tervezési területe szerinti valamelyik településen volt és azóta is folyamatosan ott van.
- A projektnek részét képezi környezetkímélő technológiák/felhasznált eszközök/a fejlesztéssel érintett település számára innovatív szolgáltatás fejlesztés valósul meg

- A projekt által létrehozott munkahelyek száma (a támogatási kérelem benyújtását megelőző naptári év átlagléttszámához képest a foglalkoztatottak számának növekedése)

Tervezett forrás:

Az adott beavatkozási területre/intézkedésre alokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 12.790.000 Ft

Támogatás intenzitás: 50-60 %.

Projektméret korlátai: A megítélhető támogatás minimális összege: 3 millió Ft, maximális támogatási összeg: 13952728 millió Ft.

A támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

Kimeneti indikátorok:

Támogatott projektek száma: 2 db

Támogatott vállalkozás : 2 db

A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2018. I. félév – 2019. II. félév

Az intézkedés megnevezése:1. Gazdasági környezet fejlesztése

Specifikus cél: Gazdasági környezet fejlesztése

Indoklás, alátámasztás:

A helyi szereplok tokeellátottsága alacsony, termékeik és szolgáltatásaik fejlesztésével a forráshiányos gazdasági szereplok életképessége erősödjön, a fejlesztések támogatásával javuljon versenyképességük és erőforrásaik kihasználása. A helyben előállított agrártermékek piacra juttatásában a helyi, közvetlen piacok szervezetrendszerének erősítésére igény mutatkozik. A mezőgazdasági vállalkozások támogatása a terület foglalkoztatottságát stabilizálja. A vállalkozások tevékenységének ösztönzése révén hozzájárul a helyi gazdasági aktivitás felélesztéséhez, innovatív technológiák alkalmazása révén erősíti a vállalkozások versenyképességét.

A támogatható tevékenység területek meghatározása: Fejlesztéshez kapcsolódó építés, felújítás, gép- és eszközbeszerzés, technológiai rendszerek kialakítása, kisléptékű infrastruktúrális fejlesztés, épületenergiahatékonyság javítására vonatkozó tevékenységek, megújuló energiaforrást hasznosító technológiák alkalmazása, projektmenedzsmenti feladatok ellátása, tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása, projekt előkészítéshez kapcsolódó tevékenységek, marketing tevékenység.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás

Támogatás vehető igénybe olyan vállalkozásoknak, ahol a mezőgazdasági árbevétel 50%-alatti. (VP 4.2)

A fejlesztések kizárólag megújuló energia felhasználással együtt támogathatóak. A támogatási összeg minimum 5% -át köteles az ügyfél megújuló energia (nap, szél, geotermikus energia, hullám-, árapály- vagy vízenergia, biomassa, biomasszából közvetve vagy közvetlenül előállított energiaforrás, továbbá hulladéklerakóból, illetve szennyvízkezelő létesítményből származó gáz, valamint a biogáz) fejlesztésre fordítani.

A jogosultak köre:

Egyéni cég (228)
Korlátolt felelősségű társaság (113)
Adószámmal rendelkező magánszemély (233)
Egyéni vállalkozó (231)
Betéti társaság (117)
Helyi önkormányzat (321)
Östermelő (ost)
Nonprofit korlátolt felelősségű társaság (572)

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Jogosultsági kritériumok:

A pályázatokat az alábbi településekre székhellyel és vagy telephellyel bejegyzett szervezetek nyújthatják be:

Algyő, Deszk, Dóc, Domaszék, Ferencszállás, Klárafalva, Kübekháza, Sándorfalva, Szatymaz, Rőszke, Újszentiván, Tiszasziget. *Szeged MJV külterülete nem jogosult.*

Előnyben részesített pályázatok:

- Együttműködésben megvalósuló projektek: a program megvalósítása a megvalósítás helye szerinti önkormányzat, civil és vállalkozói szektor bevonásával történik.
- A Helyi Fejlesztési Stratégia előkészületének időszakában a pályázó projektötletet nyújtott be.
- Ügyfél kötődése a térséghez: vállalkozás székhelye, bejegyzett telephelye a HACS tervezési területe szerinti valamelyik településen volt és azóta is folyamatosan ott van.
- Nyilvános bemutatónap szervezése
- A támogatást igénylő a bázis év foglalkoztatotti létszámához képest vállalja, hogy a létszámot növeli és megtartja a fenntartási időszak kezdetétől a fenntartási időszak végéig

Tervezett forrás:

Az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 145.990.436 Ft

Támogatás intenzitás: 50-60 %.

Projektméret korlátai: A megítélhető támogatás minimális összege: 1 millió ft, maximális támogatási összeg: 10 millió ft.

A támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

Kimeneti indikátorok:

Támogatott projektek száma: 23 db

Támogatott vállalkozás: 23 db

A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2020. II. félév – 2023. II. félév

8.2 Együttműködések

Együttműködéseinket a határ menti magyar közösségekkel képzeljük el, elsősorban a román partnerekkel Deta város közösségével. A szórvány magyarság lehetőségeinek megerősítésével és erősítésével az ő és a saját céljaink elérését is elősegítjük.

A szerbia- vajdasági partner községek magyarságával folyamatos kapcsolatokat ápolunk jelenleg is. Több rendezvényt és sikeres projektet zártunk le együtt Csóka Községgel.

1. **Az együttműködések tervezett tématerületei a romániai és a szerbiai partnerrel**
Sport közös programok
Szabadidő: szabadidős szolgáltatások tapasztalatcsere
Kultúra: közös kulturális értékek bemutatása népszerűsítése
Közösségépítés és lakosságszervezés
2. **Specifikus cél:**
 1. Sport attrakciók és szolgáltatások létrehozása fejlesztése
 2. Szabadidős szolgáltatások létrehozása és fejlesztése
 3. Közösségépítés, hálózatosodás, civil szervezetek együttműködésének segítő fejlesztések
 4. Helyi értékek hagyományok népszerűsítését megismertetését szolgáló fejlesztések
3. **Indoklás, alátámasztás:**

A Déli Napfény LEADER Egyesület tervezési területén található települések számos (Szerb, Román) aktív testvértelepülési kapcsolattal rendelkeznek. Településeink számára fontos a kulturális sokszínűség közös szabadidős és sport programok, melyek hozzájárulnak a közösségek fejlesztéséhez aktivizálásához.

Számos településen megtalálhatók a helyi népművészet művelői, kézművesek, falusi vendéglátóhelyek hasonlóak a HCAS-unk területén működőkhöz. Sokszínű szellemi és tárgyi kultúra jellemzi a térséget.

A térségünkre jellemző az élénk önszerveződés, aktív civil szervezetek. A lakosságot a mozgásszegény életmód jellemzi, vidéken kevés a felnőtt és fiatal lakosság számára helyben elérhető és sportolási és aktív szabadidős színtér.

Ezen erőforrásokra építhetjük a gazdaságfejlesztési céllal közös együttműködési akciókat tervezünk, ahol megismertetjük a vállalkozókat az adott partner-közösségek gazdasági potenciáljával, turisztikai vonzerejével.

Közösségfejlesztést társadalmi céllal tervezünk, a civil szervezetek együttműködéseinek erősítése és közös tevékenységek megvalósítása folyamán.

8.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

A Déli Napfény LEADER Egyesület fő célja, hogy megvalósítsa a LEADER-szerű működés feltételeit: a tervezett fejlesztések és a megvalósítandó feladatok több szektorban, integrált stratégiák alkalmazásával, a helyi gazdasági potenciál hasznosításával, az alulról jövő kezdeményezések felkarolásával, a helyi lakosság bevonásával, a helyi partnerség erősítésével jöjjenek létre. Látható tehát, hogy a projektgenerálási szakaszban, a tervezés során megvalósult együttműködés feltételei fennállnak a megvalósítás szakaszában, a végrehajtás során is.

A szervezet működési költségeinek finanszírozása utólag történik a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal részéről. A felmerülő költségek finanszírozásában az LEADER Akciócsoport területén lévő önkormányzatok tagi kölcsön formájában a Déli Napfény leader Egyesület részére 10.000.000,- Ft összeget biztosítanak.

A 2011. július 14-én a megalakult egyesület 46 taggal bír, (teljes taglista megtalálható a mellékletben) 12 önkormányzat képviselője, 20 civil szervezet képviselője és 14 vállalkozó. Az egyesület legfőbb döntéshozó grémiuma (az a tagok képviselte) 11 főből áll, melynek neve: elnökség.

Az Alapszabály szerint az egyesület tagjai tagozatokba tömörülnek. Az Egyesület három tagozatot hoz létre: a) közszféra tagozat; b) civilszféra tagozat; c) üzleti szféra tagozat. A tagozatok Egyesületen belüli megoszlása a következő: a) a közszféra maximum 40 %-ban, b) a civil- és üzleti szféra együttesen minimum 60 %-ban képviselteti magát. Minden tagozat képviseltetheti magát az Egyesület minden fórumában, az Alapszabályban lefektetett arányok mentén és képviselői útján. A tagozatok, tagjaik sorából a Közgyűlés – mint legfőbb döntéshozó szervezet titkos szavazással és egyszerű szótöbbséggel tagozati elnökséget (elnököt és hat elnökségi tagot) választhatnak. A tagozat ügyrendjét szervezeti és működési szabályait maga határozza meg. A tagozat elnöke az Egyesület elnökségeinek ülésein tanácskozási, javaslattevési joggal vesz részt. A tagozat elnöke a tagozat által meghatározott irányok szerint köteles eljárni.

A 13 önkormányzat 4 főt, a 20 civil szervezet 4 főt, a 14 vállalkozó összesen 3 főt delegál az elnökségbe. Az egyesület működését 3-tagú, minden szektort képviselő Felügyelő Bizottság felügyeli.

A) A Döntéshozó testület –elnökség –tagjai, akik mindannyian nyilatkozatban vállalták pártatlanságukat és összeférhetetlenségi nyilatkozatot tettek:

- a./ Ferenczi Ferenc
Tiszasziget Sport Egyesület,
Cégjegyzékszám / nyilvántartási száma: 655/1992
Székhelye: 6756 Tiszasziget, Szent Antal tér 10. képviselője
- b./ Molnárné Vér Ágnes
Röszkei kalács Hagyományörző és Teleház Közhasznú Egyesület
Adószám 18463323-1-06.
Székhelye: 6758 Röszke, Felszabadulás út 87. képviselője
- c./ Lengyel Istvánné dr.
Fehértói Gazdaképző és Innovációs Alapítvány
Cégjegyzékszám / nyilvántartási száma: Pk.60.045/1995/1.
Székhelye: 6763 Szatymaz, II.körzet 115. képviselője
- d./ Hegedűs Zoltán
Polgárőrség a Biztonságos Kübekházáért Egyesület
Cégjegyzékszám / nyilvántartási száma: 2151
Székhelye: 6755 Kübekháza, Petőfi tér 2. képviselője
- e./ Kalapács Zoltán egyéni vállalkozó

lakcíme: 6762 Sándorfalva, Kossuth u. 14/A.)

- f./ Vas Árpád
Faktum Bútor Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
Cégjegyzékszám / nyilvántartási száma: Cg. 06-09-006352
Székhelye: 6754 Újszentiván, Szigeti út 15. képviselője
- g./ Molnár Anita
PaprikaMolnár Élelmiszerfeldolgozó és Kereskedelmi Kft.
Cégjegyzékszám / nyilvántartási száma: Cg. 06-09-009130
Székhelye: 6758 Röske, II. körzet 50.b képviselője
- h./ Molnár Áron
Algyő Nagyközség Önkormányzat
Székhelye: 6750 Algyő, Kastélykert u. 40. képviselője
- i./ Király László Alelnök
Deszk Község Önkormányzat
Székhelye: 6772 Deszk, Tempfli tér 7. képviselője
- j./ Borbásné Márki Márta Alelnök
Röske Község Önkormányzat
Székhelye: 6758 Röske, Felszabadulás u. 84. képviselője
- k./ Gajdosné Pataki Zsuzsanna Mária
Sándorfalva Város Önkormányzat
Székhelye: 6762 Sándorfalva, Szabadság tér 1. képviselője
- 1./ Dr. Dobó Katalin egyéni vállalkozó, székhelye: Röske, Deák F. u. 39. Elnök
- 2. Az Elnökség saját ügyrendje szerint működik, de legalább évente két alkalommal ülésezik. Az Elnökség összehívására, az ülések dokumentálására, a Közgyűlésre vonatkozó rendelkezések irányadók.

B).A Helyi Bíráló Bizottság a LEADER HACS által a helyi döntéshozatal végrehajtása érdekében létrehozott és működtetett szerv, a LEADER HACS jogi személyiségű szervezetének választott testülete. A HBB az ÚMVP LEADER jogcíme kapcsán benyújtott projektjavaslatokat vizsgálta meg és döntött annak a LEADER HACS HVS-hez való illeszkedéséről, támogathatóságáról. Az ügyfél által benyújtott projektjavaslat megtárgyalását követően támogató vagy elutasító döntést hozott. A Helyi Bíráló Bizottság összetételében, illetve szférák közötti eloszlását tekintve mindkét ÚMVP/ LEADER kiírásakor az Irányító Hatóság által meghatározott követelmények szerint jött létre. A HBB-nek 9 tagja, 4 póttagja van. érvényesül a civil és üzleti szféra együttesen 50%-os képviselete, egy-egy ülésre lebontva is. Ahogyan az eljárásrendben is rögzítettük, a lehető legszigorúbban betartottuk a szabályokat annak érdekében, hogy ténylegesen a LEADER Intézkedési Tervben meghirdetett célterületek/intézkedések tükröződjenek a benyújtott adatlapokban, valamint az ügyfelek megfelelő tájékoztatást kapjanak, hogy az általuk kitöltött projekt adatlapok megfeleljenek az előírt követelményeknek. A teljes körű adminisztrációs és titkársági feladatokat a HACS munkaszervezete végezte.

A HBB ülésekről minden alkalommal jegyzőkönyv készült, amelyben rögzítésre került az összes döntés. A támogató, illetve elutasító határozatokat a munkaszervezet készítette el, az esetleges hiánypótlásokat is a munkaszervezet dolgozói adminisztrálták, a hiánypótlásra váró adatlapok csak a hiánypótlás teljesítését követően kerültek a bizottság elé. A végzéseket emailben vagy postai úton megküldtük az

ügyfelek részére. A HBB a benyújtott projektjavaslat alapján egyenként, egyszerű szótöbbséggel dönt a projektek támogatásáról, illetve elutasításáról. A HBB a projektjavaslat vizsgálatát és a döntéshozatalt követően támogató vagy elutasító nyilatkozatot állít ki. A HBB az eljárásrendje szerint minden tag nyilatkozatban vállalta pártatlanságát és összeférhetetlenségi nyilatkozatot tett.

A szervezetünk teljes neve: Déli Napfény LEADER Egyesület

Székhelye: 6720 Szeged, Juhász Gyula utca 36.

Adószám: 18275162-1-06

Regisztrációs szám: Pk.60.090/2011/6.

Képviselője: Dr. Dobó Katalin

Fő tevékenysége: közhasznú, ismeretterjesztés, képzés, szaktanácsadás, településfejlesztés, vidékfejlesztés, helyi kezdeményezések bevezetése.

A vállalkozás könyvvizsgálatát végző cég neve:

Econo Racio kft

székhely: 6724 Szeged, Jakab Lajos utca 3/C.,

MKVK nyilvántartási száma: 000537.

Az egyesület munkaszervezete jelenleg 2 fő munkavállalót alkalmaz, illetve egy fő megbízási szerződéses pályázatíró szakembert az adminisztrációs teendők ellátására.

Emberi erőforrás, képzettség

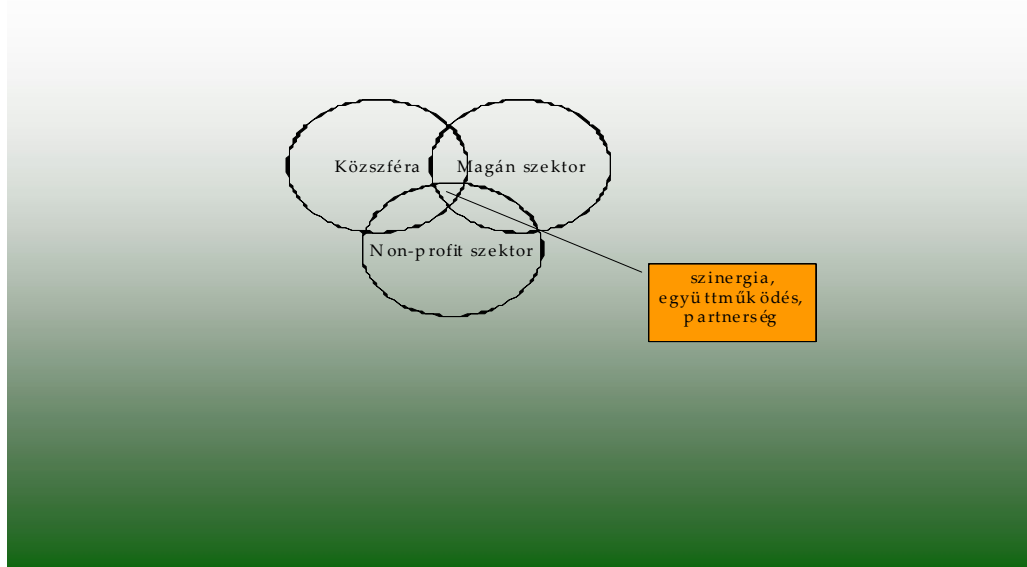
- Dr. Dobó Katalin, az akciócsoporthoz képviselője 2000-ben szerzett Közgazdasági Egyetemi diplomát Olaszországban, amelyet az Oktatási Minisztérium a 17390-1/2002 sz. határozata honosított. Az egyetemi doktori iskola és könyvvizsgálói gyakorlat után Szegeden gazdasági és pénzügyi elemzéseket végzett, pályázati programok és konkrét pályázatok koordinátora volt. Az 2005-ben indult AVOP LEADER + program helyi vidékfejlesztési dokumentumának kidolgozója és fejlesztője volt. 2009-től a Déli Napfény Nonprofit Kft. tanácsadójaként a helyi vidékfejlesztési akciók szakmai (pl. az előző LEADER + program tapasztalatain keresztül) koordinálását végezte. A nonprofit kft ügyvezetőjét 2011. július 14-én a megalakult egyesület az elnökévé választotta. Azóta a munkaszervezeti munka tervezése és szakmai irányítása volt a legfőbb feladata.
- Terhes Csaba, munkaszervezet vezető – 2008-ban végzett Tessedik Sámuel Főiskola Gazdasági Főiskolai Kar, Közgazdász gazdálkodás szak vállalkozói szakirányon, ezt megelőzően ugyanitt személyügyi szervező szakot végzett. Az előző munkahelye a CIB Bank Rt-nél volt, ahol a meglévő ügyfelekkel való kapcsolattartás volt a fő profilja. Az Informatikai és Hírközlési Minisztérium eMagyarország ifjúsági programban klubvezetőként dolgozott. Csabára jó kommunikációs készség, kiváló kapcsolatteremtő képesség és gyümölcsöző ötletek jellemzőek.

A Déli Napfény LEADER Akciócsoporthoz olyan emberi erőforrással rendelkezik, amely a tagokat folyamatos és naprakész kapcsolattartásra és hasznos együttműködésre készíti. Adottságai lehetővé tették, hogy eddig 4 nagy megmérettetésre –azaz az ÚMVP III. tengely mindkét körös pályázatait

illetve a két LEADER pályázati kör – értékelésekor helyt tudott állni és a beérkezett összes pályázat rövid határidőre és pontosan elvégezte.

Célunk szolgáltatások nyújtása, lehetőségeket teremtünk és hívunk életre, amelyek az Európai Unió vidékfejlesztési programjának támogatásával térségünk fejlődését szolgálja. Feladatunk a térség fejlődésének vezetése, koordinálása, és a megvalósításhoz szükséges erőforrások megteremtése, lehívása.

Továbbra is célunk olyan csatornák kialakítása, amelyen gyorsan és hatékonyan eljuthatunk a kiemelt érintettekhez. Lehetséges útvonalaink a közsféra területéről, az önkormányzatok, a helyi vezetők: képviselők, polgármesterek; a civil szférából minden olyan nonprofit szervezetet, amely tevékenysége révén

kapcsolódik céljainkhoz és annak megvalósításában részt vesz. A civilek, akik támogatható tevékenységet végeznek, közös csatornáink, általuk válnak tervezhetővé és végrehajthatóvá a stratégiánk horizontális céljai. A vállalkozók spontán érdeklődők, de pályázatírókon és települési kapcsolattartókon keresztül is érintkezünk velük.

Irodánk Szegeden, az akciócsoport tervezési területének központjában található, az igényelt vidékfejlesztési feladatok ellátása és működtetése céljából alkalmas irodában, ahol a szükséges bútorok és informatikai eszközök mind rendelkezésre állnak. A címünk: 6721 Szeged, Juhász Gyula utca 36. szám.

Sazinergia együttműködés, partnerség

8.4. Kommunikációs terv

Az akciócsoporthat három alappillére épül fel, melyek a következők: a 12+1 település, a civilek és a településen működő vállalkozások.

Kiemelten fontos érintettek a tizenkét település lakossága, a polgárai, célunk, hogy közvetlenül és közvetetten hozzájuk jutassuk el a lehetséges erőforrásokat, fentebb már megfogalmazott missziókat, hogy javítsuk a vidéki lakosság életminőségét, gazdasági lehetőségeit. Közvetett módon hogyan jutunk el a lakossághoz? Továbbra is célunk olyan csatornák kialakítása, amelyen gyorsan és hatékonyan eljuthatunk a kiemelt érintettekhez. Lehetséges útvonalaink:

- a község területéről, az önkormányzatok, a helyi vezetők: képviselők, polgármesterek,
- a civil szférából minden olyan nonprofit szervezetet, amely tevékenysége révén kapcsolódik céljainkhoz és annak megvalósításában részt vesz. A civilek, akik támogatható tevékenységet végeznek, közös csatornáink, általuk válnak tervezhetővé és végrehajthatóvá a stratégiánk horizontális céljai.

Célunk nem csupán a LEADER programot megjeleníteni a célcsoportnak, hanem az akciócsoporthat egyéniségét hangsúlyozni. Magát a Déli Napfény Akciócsoporthat és szolgáltatásait, a benne rejlő lehetőségekkel emelnénk ki. A Déli Napfény Akciócsoporthat célja, hogy a LEADER csoportok között az élvonalban helyezkedjen el, úttörőként járjon az élen a megvalósításokban, az újabb és újabb lehetőségek feltárásában. Egyféle brandként ismerjék meg, amely brand képviselné a magas színvonalú szakmai munkát, a jól működő kapcsolatrendszert, a biztos megvalósítást és a kreatív, rugalmas problémamegoldást.

A Déli Napfény Akciócsoporthat nem csak azoknak az érintettek akarjuk megjeleníteni, akiknek a szolgáltatásaink szólnak, hanem magának a szakmai szervezeteknek is.

Célunk a rendelkezésünkre álló információk minél szélesebb körben való terjesztése, a megfelelő emberekhez a megfelelő információ eljuttatása. Irodánkban folyamatos ügyeletet tartunk, ahol tájékoztató anyagok és felkészült munkatársak állnak a tagok rendelkezésére. A weboldalunkat naprakész információkkal folyamatosan frissítjük. Állandó hírlevelekkel adunk tájékoztatást munkánkról.

- naprakész információt nyújtunk helyi vállalkozóknak, civileknek ill. magánszemélyeknek munkaügyi pályázatokról, azok részleteiről,
- kulturális programok, hagyományőrző napok szervezése: A LEADER csoport mind a tizenkét településének a saját falunapja illetve egyéb rendezvényei szervezésében nyújtunk segítséget. Kiállításokon való közös megjelenés egységes arculatot ad csoportunknak, a helyi gasztronómiai fesztiválok állandó partnerei vagyunk.
- Közösségi élmény nyújtása, közösségformálás: Igény szerint a csoportunkat alkotó civilek ill. önkormányzatok által generált rendezvények szervezésében és valós közösséggé formálásban nyújtunk segítséget.
-

Megjelenési formáink alapján:

1. ÁR

A Déli Napfény akciócsoport munkaszervezete olyan szolgáltatásokat végez, amelyek valamint az akciócsoport tagjai részére ingyenesek. Termékeinknek nincsen ára, tehát mindenki számára ingyenes szolgáltatásokat nyújtunk!

2. TERMÉK

A termékek különböző kategóriákba sorolhatóak a szolgáltatások elnevezésének széles ernyője alatt.

- a. Képzési célú szolgáltatások: a pályázati források legjobb felhasználását segítő alkalmazások oktatása
- b. Információs szolgáltatások: minden lehetséges fórum igénybevétele a célzott- szűrt információs szolgáltatás és anyagok terjesztése céljából, a folyamatban lévő és lezárt pályázati szakaszok eredményei ismeretése, ezeknek a következő ciklusra való felhasználása
- c. Közösségi programok szervezése: a 12 település falu és egyéb közösségi ünnepeinek egységesebbé tétele, saját közösség-formálás
- d. A pályázatok értékelése

3. HELY

A LEADER akciócsoport településein illetve Szegeden „vagyunk jelen”. Helyileg egy szegedi irodában dolgozunk (Szeged, Juhász Gyula utca 36.) A munkánk azonban mind valóságosan, mint virtuálisan mobilis. Helyünket az információáramlás csatornájában tudjuk meghatározni, úgy, mint „pályázatok információs csatornája”.

Konkréten internetes felületeken vagyunk jelen, ill. saját honlapot üzemeltetünk, melyet hetente többször frissítünk : www.delinapfeny-hacs.hu . A regionális és helyi nyomtatott sajtóban, a helyi rádióban és helyi tévében nem csupán formális helyet kapunk, hanem időszakos megjelenésünkkel fontos és konkrét információkat közvetítünk.

4. REKLÁM

A saját: ösztönzés politikánk: az kívánjuk tudatni a célcsoporttal, hogy a szervezet és szolgáltatásai hol és milyen alakban-formában léteznek. A reklámunk célja felébreszteni a közösségben az igényt és a vágyat arra, hogy tájékozódjon! A figyelem felkeltése és ösztönzése a megismerésre az egyik legfontosabb célunk. Ez már számunkra és a program számára fél siker.

Ennek eszközei

Járműreklám

- Busz, villamos külső vagy belső matricázása – Szegedi Közlekedési Társaság, Tisza Volán megkeresése
- Look up: villamoson, buszon, trolin kihelyezett monitorokon futó spotok www.lookup.hu

Rádió:

- Petőfi Rádió
- Rádió 88
- Rádió Plusz

TV:

- Telin TV
- Tiszapart Kulturális Televízió
- Szeged Városi TV

Újság, és egyéb print média:

- Délmagyar
- Plakátok A/2, szórólapok
- Röske: Falusi Suttogó
- Újszentiván: Szentiváni Napló
- Kübekháza: Kübekházi Kurír
- Sándorfalva: Városi Újság

Ezek egy része központi anyag is lehet, nem feltétlenül kizárólagos egyéni megjelenés.

Köztéri média:

- Citylight hirdetések, villamos és buszmegállóban, óriás plakáton

Városi honlapok:

Az akciócsoport települési civil, önkormányzati és vállalkozói honlapok.

Algyő Község Önkormányzat	www.algyo.hu
Deszk Község Önkormányzat	www.deszk.hu
Domaszék Község Önkormányzat	www.domaszek.hu
Kübekháza Község Önkormányzat	www.kubekhaza.hu
Újszentiván Község Önkormányzat	www.ujszentivan.hu
Röszke Község Önkormányzat	www.roszke.hu
Sándorfalva Község Önkormányzat	www.sandorfalva.hu
Szatymaz Község Önkormányzat	www.szatymaz.hu
Tiszasziget Község Önkormányzat	www.tiszasziget.hu
Paprikamolnár Kft.	www.paprikamolnar.hu
Equest Sport Közhasznú Alapítvány	www.equestsport.com
Tiszasziget Sellő Horgász Egyesület	www.tshe.hu
Víz és Kert Technika Kft.	www.napnet.hu/vizkert
Röszkei Kábeltévé Kft.	www.roszkenet.hu
Röszkei Sporthorgász és Természetvédő Egyesület	www.horgaszegyesulet.roszkenet.hu
Correct Design Bt.	www.correctdesign.hu
Mabarcell Kft	www.antikretes.hu
Délplánt Kft.:	www.delplant.hu
SZEMP-AIR Légiszolgáltató Kft	www.szempair.hu
Dr. Ecseki Erzsébet Julianna	www.jegenyesbirtok.hu

Beretzk Péter Természetvédelmi Klub	www.termeszetvedo.roszkenet.hu
Faktum Bútoripari Kereskedelmi és Szolg Kft.	www.faktumbutor.hu

8.5. Monitoring és értékelési terv

8.5. Monitoring és értékelési terv

A Helyi Fejlesztési Stratégia eredményeinek mérésére Egyesületünk a 2007-2013-as programozási időszakban sokat munkálkodott .

A monitoring és értékelési munka, megvalósítás során elért eredmények begyűjtése és elemzése az indikátorok analízise minden aktív tagunk számára döntően fontos, hogy mérlegeljük stratégiánk sikerességét és új célok kitűzését vegyük fontolóra.

A 2007-2013-as ciklus eredményeit felvonultató kiadványaink egyrészt tengelyenként mutatták be a sikeres projekteket, másrészt települési bontásban adták közre az eredményeket.

Az alábbi honlapunk kezdőoldalán a lap alján minden települési névre kattintva megtalálhatóak azok a kiadványok és projektlátogatások, amelyek az értékelési munkánk csúcsát jelentik:

<http://www.delinapfeny-hacs.hu/>

Például egy települést kiemelve: <http://www.delinapfeny-hacs.hu/desz.html>

Ebben a ciklusban azt tervezzük, hogy a HFS megvalósítása során a HBB tagokkal monitoring naptárt állítunk össze, amely havi/negyedéves/félévenkénti értékelési és jelentés bemutatását illeti.

A Stratégia felülvizsgálatába és az elért eredmények értékelésének folyamatába a tervezői csoport munkatársait bevonjuk majd, akik minden településünkön aktív projektgyűjtést végeztek.

Az adatok begyűjtését a munkaszervezet két munkatársa végzi, ők azok, akik a tervezői csoport munkáját koordinálták és kezdetektől nyomon kísérik a projektek céljainak megvalósulását.

Az indikátorok alapján a Munkaszervezet munkatársai és az Elnökség javaslatot tehetnek a szükséges változtatások megtételére és egy esetleges HFS felülvizsgálatát javasolhatják.

A monitoring eljárás során objektív jelszöszámok az alábbiak:

- a projektek mennyiségi (db, fő, Ft),
- minőségi (funkcióra, helyre, célcsoportra utaló jellemző, kategória, szint,)
- időbeni (állandó, időszakos,) mutatóinak elemzésére.

Az elemzések kiterjednek :

- a projekt megvalósításához szükséges pénzügyi és humán erőforrások összességére- input indikátorok
- az egyes projektek közvetlen kimenetére-a pályázatban résztvevők létszámára
- eszközbeszerzés :megvásárolt eszközök, berendezések darabszáma, azaz az output indikátorokra
- a projektmegvalósítását követő eredményindikátorok, a hosszabb távon mérhető hatásindikátorokra.

A monitoring és értékelő tevékenység során a HACCS saját tevékenységét is elemezzük. A felhasznált működési és fejlesztési források, és a monitoring eredmények összevetésével.

A jelentés része egy szakmai beszámoló, amely a monitoring vizsgálat elvégzésével történik és amelyet a közgyűlés fogad el. Minden évben a beszámoló elfogadásával egyidőben az adott évre vonatkozó szakmai és pénzügyi tervet fogad el a közgyűlés, amely terv egyben az előző év szakmai tervének megvalósítását is tartalmazza úgy, hogy az előző évi eredményekre építve és azokat korrigálásra javasolja.

Az elért eredmények kommunikációja folyamatos, a honlapunkon van ennek helye, amelyet az új ciklusra átalakítani tervezünk.

A monitoring és értékelési feladatok ellátására használt kommunikációs felületek :

- nyomtatott sajtó,
- saját nyomtatott kiadványok,
- helyi és térségi televízió- és rádió csatornák).
- weboldal,
- közösségi média felületek,
- partnereink weboldalai,

Ezen utóbbi felületek a HFS kommunikációra alkalmas felületek is egyben.

9. Indikatív pénzügyi terv

A HFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

Ssz.	Az intézkedések megnevezése	2019	2020	2021	2022	2023	Összesen	%
1	Kulturális értékek megőrzése és megismertetése	21,481					17,5602	4,47%
2	Helyi energetikai és informatikai szolgáltatások fejlesztése	22,517					22,517	5,73%
3	Helyi civil sport és szabadidős szolgáltatások fejlesztése	28,461	19,87		40,1	63,890	152,222	38,79%
4	Települési rendezvények, képzések és táborok támogatása	5,15					5,150	1,312%
5	Helyi turizmus fejlesztése	5,729					5,729	1,459%
6	Bemutató gazdaságok támogatása		6,437				6,437	1,64%
7	Helyi termékek szolgáltatások és termékterek létrehozása és fejlesztése	24,017					24,017	6,12%
8	A Déli Napfény LEADER Egyesület területén innovatív és energia hatékony megoldások támogatása	4,774	8,016				12,79	3,259%
9.	Gazdasági környezet fejlesztése		45,3	57,415		43,275	145,990	37,2%
	Összesen						392,415	100%

A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

				Forrás: EMVA LEADER 19.4 alintézkedés
--	--	--	--	---------------------------------------

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Összesen
Működési költségek	4,8	11,2	10,1	11,5	11,835	17,13	16,481	16,397	99,443
Animációs költségek	1	1,5	1,8	2,5	1,3	2,47	2,1	2,1	14,77
Egyéb tervezett bevételek ³									
Összesen	5,3	12,7	11,9	14	13,635	19,6	18,581	18,497	114,213

³ Pl. tagdíj, önkormányzati hozzájárulás stb.

